ఉపనిషత్తులు

గురువాక్యోపనిషత్

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్

www.freegurukul.org

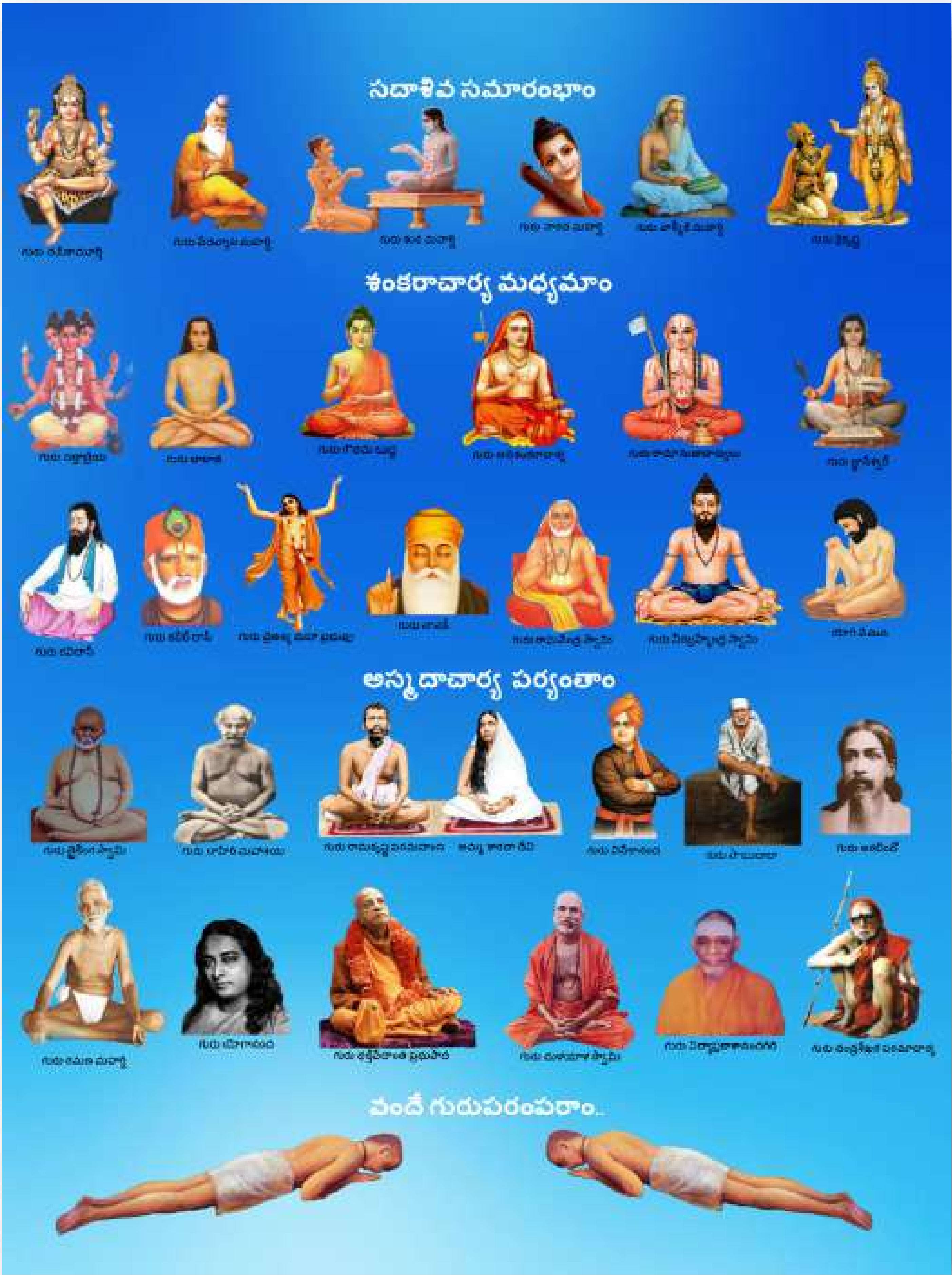
సదాశివ సమారంభాం
శంకరాచార్య మధ్యమాం
అస్మదాచార్య పర్యంతాం
వందే గురుపరంపరాం..

Free Gurukul

"ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్" ద్వారా విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందించే సేవా కార్యక్రమంలో బాగంగా ఈ పుస్తకాన్ని ఇంటర్నెట్ నుంచి సేకరించి అందిస్తున్నాము. సేకరణ కర్త పేరు మాకు తెలియరాలేదు, అయినా వారు మంచి సేవ చేసారు కావున ఇందుకు మేము వారికి కృతజ్ఞత తెలియచేసుకుంటున్నాము.

సాయి రామ్ వారి సేవల విస్తరణలో బాగంగా ఈ ఫౌండేషన్ స్థాపించబడినది. దీనిద్వారానే అన్ని సేవలు అందించబడును. ఇటువంటి పుస్తకాలు మీరు వ్రాసినట్లయితే (లేక) సేకరిస్తే మాకు తెలియచేయండి. మేము ప్రతి విద్యార్థికి ఉచితంగా అందేలా చేస్తాము, తద్వారా ఉన్నత విలువలు, నైపుణ్యాలు కలిగిన విద్యార్థులను మన దేశానికి అందించవచ్చు. మాతో కలిసి నవ భారత నిర్మాణ కార్యక్రమంలో పనిచేయుటకు, భాగస్వామ్యం అగుటకు ఆసక్తి ఉంటే సంప్రదించగలరు.

ఈ గ్రంధాలను ఉచితంగా ఆన్ లైన్ లో చదువుటకు, దిగుమతి(డౌన్లోడ్) చేసుకొనుటకు గల మార్గాలు:

1) ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ వెబ్ సైట్ : www.freegurukul.org
2) సాయి రామ్ వెబ్ సైట్ : https://sites.google.com/site/sairealattitudemanagement
3) మొబైల్ ఆప్: Free Gurukul

గమనిక: భక్తి,జ్ఞాన,ధర్మ ప్రచారార్ధం ఉచితంగా eBook రూపంలో ఇంటర్నెట్ నుంచి సేకరించి ఇవ్వడం జరిగింది. ఇది లాభార్జన దృష్టిలేని ఉచిత సేవ. ఈ సేవలో అంతర్జాలంలోని(ఇంటర్నెట్) లైసెన్సు / కాపీరైటు అభ్యంతరాలు లేనివి అనుకొన్న పుస్తకాలను గ్రహించటం జరిగినది. అనుకోకుండా ఏవైనా అభ్యంతరకరమైనవి ఉన్నచో మాకు తెలుప మనవి, వాటిని తొలగించగలము అని మనవి చేసుకొంటున్నాము.

Website: www.freegurukul.org Mobile App: Free Gurukul email: support@freegurukul.org
Facebook: www.facebook.com/freegurukul Helpline/WhatsApp: 9042020123

" మన లక్ష్యం: విలువలు, నైపుణ్యాలతో కూడిన విద్య అనేది ఉచితంగా + సులభంగా + ఆకర్షణీయంగా + నాణ్యతతో కూడి అందరికి అందించబడాలి "

ఉచిత గురుకుల విద్య ఫౌండేషన్ – Free Gurukul Education Foundation

సర్వం పరమాత్మ పాద సమర్పణమస్తు

ఓం

శ్రీ గురుభ్యోనమః

గురువాక్యోపనిషత్తు

(భావార్థ వివరముల సహితము)

సంకలనకర్త

శ్రీ ప్రబోధానంద మల్లు వెంకటరెడ్డి దేశిక ప్రభువుల

ప్రియ శిష్యుడైన

మంత చిన్నయ్య, ఎం.ఎ. బి.యిడి.

రిటైర్డ్ జూనియర్ లెక్చరర్.

శ్రీ మద్రామడ్డు శివరామదీక్షిత అచల గురూప పీఠము

రాజేంద్రనగర్, మహబూబ్‌నగర్ - 509 001.

శ్రీరామ ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్ యం.నగర్. ఫోన్ : 46937.

ఓం

శ్రీ గురుభ్యోనమః

గురువాక్యోపనిషత్తు

(భావార్థ వివరముల సహితము)

సంకలనకర్త

శ్రీ ప్రబోధానంద మల్లు వెంకటరెడ్డి దేశిక ప్రభువుల

ప్రియ శిష్యులైన

మంత చిన్నయ్య, ఎం.ఎ., బి.యిడి.

రిటైర్డ్ జూనియర్ లెక్చరర్.

ప్రథమ ముద్రణ : 2001 ప్రతులు : 500

వెల : 10/-

శ్రీ మద్రామయ్య శివరామదీక్షిత అచల గురుపీఠము

రాజేంద్రనగర్, మహబూబ్‌నగర్ - 509 001.

గురువాక్యోపనిషత్తు

శ్లోకాను క్రమణిక

పుట సంఖ్య

1. శ్లో: [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] 1

2. శ్లో: [illegible]
[illegible]
[illegible] 3

3. శ్లో: [illegible] । [illegible]
[illegible] । [illegible] 13

4. శ్లో: [illegible]
[illegible] । [illegible] 17

5. శ్లో॥ అంతఃపూర్ణం బహిః పూర్ణం । పూర్ణకుంభమివాంబరే
అంతశ్శూన్యం బహిః శూన్యం । శూన్యకుంభమివాంబరే॥ 19

6. శ్లో॥ [illegible]
[illegible] ॥ .21

7. శ్లో॥ [illegible]
[illegible] 26

అనుబంధము :

1. [illegible] 28
2. [illegible] 28
3. [illegible] - [illegible] 29
4. [illegible] 30
5. [illegible] 30
6. [illegible] 31

ఓం

శ్రీ [illegible]

శ్రీ [illegible]

[illegible] ఆశ్రమము, [illegible]

సమర్పకులు

శ్రీ మదమల ఋషి ప్రబోధానంద మల్లు వెంకటరెడ్డి దేశిక ప్రభువులు

[illegible]

[illegible]

శ్రీశ్రీ శివరామదీక్షిత అచల గురుపీఠము
రాజేంద్రనగర్, మహబూబ్‌నగర్

అభిప్రాయము

ప్రపంచమున ప్రతి ప్రాణి దుఃఖనివృత్తిని సుఖ ప్రాప్తిని కోరుచుండును. సుఖమును పొందుటకై తన శక్తి కొలది వస్తు సంపదను కూర్చుకొనుటకు ప్రయత్నించును. కాని ఏ వస్తువు వలన శాశ్వత సుఖము లేదు. నిజ స్వరూపజ్ఞానము కలిగినప్పుడే దుఃఖనివృత్తియు శాశ్వత సుఖము లభించ గలదు. అధికులు దృశ్య ప్రపంచమున భోగ్యవస్తువులను చూచి వాటి ఆకర్షణలోబడి వాటిని పొందుటకు ఎంతో శ్రమకు లోనగుదురు. "యద్దృశ్యం తన్నశ్యం" అను లోకోక్తి (శ్రుతి) ని వ్యర్థముగా నమ్మక క్షణిక సుఖముల కొరకు (అనిత్యములైన వాటి కొరకు) ప్రయత్నించి అశాంతిని పొందుదురు. దీనికి భిన్నముగా మనోదృష్టిచే మహావాక్యములను విచారించు అంతరంగమునందు ఆత్మశోధన చేయువారు చాల అరుదు. ఈ గ్రంథమునకు తాత్పర్యములు వ్రాసి, వివరణములు కూర్చిన వారు ఈ కోవకు చెందిన వారు. తాను సత్సాంగత్యమున, ఏక నిష్ఠతో చిన్న నాటినుండి ఏకాంతముగా మననము, నిధిధ్యాసన చేయుచు అనుభూతిని పొందుటకై సదా కృషి సలుపుచున్నారు. అట్టి అనుభూతిలో "గురువాక్యోపనిషత్" శ్లోకములకు భావార్థములు వ్రాసి వివరణములు కూర్చుటకు పూనుకొనినారు. వారు సఫలీకృతులైనట్లు తలంచుచున్నాను.

వివరణములు కూర్చునప్పుడు యెన్నో శ్రుతి స్మృతుల మరియు తత్త్వదర్శన జ్ఞానుల యొక్క అనుభూతి వాక్యములను ఉదహరించినారు.

చతుర్వేదములకు సంబంధించిన నాలుగు మహా వాక్యములను తర్కించిన ఉపనిషత్తుల శాంతి మంత్రముల వివరణ కూడా పొందుపరచబడినది.

అంతేగాక సాంఖ్య యోగమునకు సంబంధించిన నాలుగు దేహములు (స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ, మహాకారణ) వాటి అవస్థలు అధిపతులను తెలియపరిచినారు. మాయ యొక్క స్థాన స్వరూప స్వభావములు తెలుపబడినవి.

ఎంతయో ఓపికతో, పట్టుదల వలన ఎంతో శ్రమతో ఈ గ్రంథమునకు ప్రయోజనము కలిగించినారు. కావున వ్యాఖ్యాత, మత్ శిష్యులైన వీరు ఇంకను ఎన్నియో గ్రంథములు వ్రాయ వలెనని మనసుతో అభిలషించుచున్నాను. ఇక ముందు చేయు గ్రంథ రచనా వ్యాసంగమునకు సద్గురు మూర్తి తగిన శక్తి వారికి ప్రసాదించు గాక!

ఇట్లు
బ్రహ్మానంద ముత్తు వెంకటరెడ్డి.
శ్రీ శివరామదీక్షిత అచల గురుపీఠాధిపతి
తేది: 10-11-2000 రాజేంద్రనగర్, మహబూబ్‌నగర్

ఓం

శ్రీ గురుభ్యో నమః

విజ్ఞప్తి

సృష్టిలోని సకల చరాచరములందు మానవ జన్మ ఉత్కృష్టమైనది. ఎందులకనగా మానవ జన్మయందే జన్మరాహిత్యము సాధ్యము. ఇతర జన్మలందు సాధ్యము కాదని పెద్దలు తెల్పి చెప్పినారు. మానవునకున్న విశేష విజ్ఞానముచే ఐహిక ప్రయోజనములకు మార్గమే గాక తన మానసిక శక్తులను విద్య, ధ్యాన, తపోపాస్తి పారమార్థిక సాధనలచే వికాసము పొందించి, ఏకాగ్రత సాధించి పారమార్థిక విషయములను కూడ మానసిక ప్రత్యక్షము గావించుకొనుచున్నాడు. సృష్టి మూలము నన్వేషించి మానవాతీత శక్తి మహత్మ్యములను సాధించుచున్నాడు. ఇట్లు సాధించుటలో అతనికి జ్ఞానము ఏర్పడునప్పుడు ప్రాపంచిక జ్ఞానము సిద్ధమైన జ్ఞాన మనబడును. "సర్వభూతస్థ మాత్మానం సర్వభూతాని చాత్మని" అనగా తన యందు సర్వభూతములను, సర్వ భూతములందును తనను చూడగలుగుటయే జ్ఞానము. అట్టి జ్ఞానము తత్త్వవిచారణవలన కలుగును. అట్టి తత్త్వ విచారణకు తోడ్పడునవి వేదములు, వేదాంగములైన ఉపనిషత్తులు. వీటి లక్ష్యము, చెడుమాని పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మమును లక్ష్యలక్ష్యార్థరూపముగా వెల్లడించుటయే.

అట్టి లక్ష్యసాధనకు తోడ్పడు ఉపనిషత్తులలో గురువాక్యోపనిషత్తు ఒకటి. ఇట్టి ఉపనిషత్తునకు సద్గురు కృపచే నా కందిన జ్ఞానము వల్ల తాత్పర్యములు వ్రాసి వివరణములు కూర్చితిని.

విద్యాభ్యాసము ఉర్దూ మరియు ఆంగ్ల భాషలలో జరుగుట వల్ల తాత్పర్యములు, వివరణములు వ్రాసి కూర్చుటలో దోషములు చోటు చేసుకొని యుండును. అట్టి దోషములను విజ్ఞులు సవరించి చదువుకొనగలరని సవినయముగా మనవి చేయుచున్నాను.

ఈ కృషిలో నాకు తోడ్పడిన శ్రీ జి.వి. విశ్వనాథాచారి గారికి మరియు ప్రోత్సహించిన సత్సంగ సభ్యులకు కృతజ్ఞతాభివందనములు. అందముగా ముద్రించి యిచ్చిన శ్రీరామ ఆఫ్‌సెట్ ప్రింటర్స్ వారికి కృతజ్ఞతలు.

ఈ చిన్న పొత్తమును నా మాతా పితరులు [illegible] కీ.శే. మంత [illegible] ఎల్లప్ప గారలు స్మృతిపథములో నుండగా మద్గురువులు శ్రీ మద్రామానుజ [illegible] శ్రీశ్రీశ్రీ ప్రహ్లాదానంద [illegible] పాదపద్మములకు ప్రథమ పుష్పముగా అర్పించుచున్నాను

01-7-143/30 ఎ,
హనుమాన్‌నగర్, మహబూబ్‌నగర్.
01-10-2000

[illegible]
మంత ఎల్లప్ప

శ్రీ గురుభ్యోనమః

గురువాక్యోపనిషత్తు

శ్లో॥ ఖంవాయు ర్జ్యోతిరాపః । పృథివీ విశ్వస్యధారణీ
ఏతత్పరం బ్రహ్మ సర్వత్ర । విశ్వస్యాయతనం మహత్ ॥ 1

తా॥ ఆకాశము, వాయువు, అగ్ని, జలము, పృథివి యను పంచభూతములచే ఈ ప్రపంచ మేర్పడెను. అదే ప్రకారము యీ పరబ్రహ్మ మంతటను వ్యాపించి యున్నదో దాని మహత్త్వంతటు వ్యాపించుట వలన విశ్వమునకు స్థానమయ్యెనని చెప్పబడుచున్నది.

వివరములు :

వేదములు ఉపనిషత్తులు, వివిధ వాదములు భగవద్గీత, షడ్దర్శనములు, మతములు మొదలగు వాటి యందు శేయబడిన విభిన్న వివరణములను బట్టి సృష్టి కల్పాంత మూల కారణము బ్రహ్మమని తెలియవచ్చినది. ఆ బ్రహ్మము తాను తానై నిస్సంకల్ప స్థితిలో నున్నప్పుడు సృష్టి లేదు. తనయందు బీజరూపముగా యిమిడి యున్న సత్త్వరజస్తమో గుణముల సామ్యావస్థయే ప్రకృతి. అదియే అవ్యక్తము, ప్రధానము. మూలమాయ యను పేర్లతో ప్రసిద్ధము. అట్టి గుణములతో కూడినపుడే బ్రహ్మము గుణ యుక్తమగుట చేత. తన సర్వాతీత స్థితి నుంచి వ్యక్తమై సృష్టి కామనకు లోనగును. అట్టి సగుణ బ్రహ్మమే సృష్టికారణమని కొందరు, అతని త్రిగుణ సమిష్టియగు మాయయే కారణమని కొందరు ప్రతిపాదిస్తు వచ్చినను మూల కారణము బ్రహ్మమేనని సిద్ధాంతీకరించినారు.

సృష్టికి పూర్వము బ్రహ్మమొక్కటియే యుండెను తన కన్యంగా రెండవది లేకుండెను. "ఏకం అనేకం భవతి" అనె సృష్టి కామన కలిగెను. ఈ సృష్టి కామన విజృంభించి సర్వత్రా వ్యాపించి సృష్టికి బీజరూపమాయెను. ఇట్లు సర్వమును సృజించి దాని యందు తానే అనుప్రవేశము గావించెను.

"తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మన. ఆకాశస్సంభూతః, ఆకాశాద్వాయుః. వాయోరగ్నిః అగ్నేరాపః అద్భ్యః పృథివీ. పృథివ్యా ఓషధయః, ఓషధీభ్యోన్నం. అన్నాత్పురుషః॥" యను శ్రుతిని అనుసరించి మరియు "ఆకాశశ్శరీరం బ్రహ్మ" అను రీతిగా ఆకాశమే శరీరముగా గల ఆత్మ నుండి వాయువు, వాయువు నుండి అగ్ని, అగ్ని నుండి జలము.

జలము నుండి పృథివియును పంచ భూతములు కలిగి ఈ బ్రహ్మాండ పిండాండములు కలిగినవి.

ఈ భావమును శ్రీ కృష్ణదేశికేంద్రులవారు క.ద.62 "ఆకాశాదిక భూతాల సహాత్మక మగుచు తోచుచు యీ జగమయ్యెన్" మరియు క.ద.82 "ఏరుకైన భూతముల నీ వెరుగుము ఆకశము గాద్య భంగులమును నీళ్ళునుండనేల యను సీసుగుణ పద్ధతి నీకు నెరిగించినాను ముఖ్యగుణ లయ్యెను పట్టితోను" అన్నారు. మరియు క.ద.73 "ఏరుకైన భూతములనుకరయుకమ చరణములు కటియు హృదయము గళమును శిరమును సుఖ్యైను క్రమమునను ధరణీ మొదల్ జేసి యుట్ల తనాయు గుర్తెరుగరా" యని అన్నారు. పంచభూత పరిణామము చెందిన విశుద్ధ చేతనమునకు, ఆ పంచ భూతములలో పృథివి పాదములు, జలము కటి అనగా నడుము, అగ్ని హృదయము, వాయువు కంఠము, ఆకాశము శిరోభాగము గాను అయి విరాట్ పురుషుని స్థూల దేహమాయెను (దీనినే క్షేత్రమని పిలుతురు)

"సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" ఛాందోగ్య ఉపనిషత్తు ప్రకారము ఈ జగమంతయు జ్ఞాన కర్మేంద్రియములు మనస్సు అను ఏకాదశేంద్రియముల చేతను శాస్త్ర యుక్తి అనుభవముల చేతను దృశ్యమాన జగత్తు నందు సర్వమును బ్రహ్మమే.

బ్రహ్మము : బ్రహ్మము అనగా శబ్దము "బృహి" వృద్ధౌ అను ధాతువు నుండి ఏర్పడినది. కనుక బ్రహ్మమనగా పెద్ద వస్తువు అని అర్థము.

దేవ మానవ పశు పక్షి క్రిమి కీటకాది సకల చరాచర జంతువులున్ను ఆకాశాది పంచభూతములున్ను దేనియందుండి పుట్టునో, దేని సత్తా మాత్రము చేత జీవించుచుండునో మరల మహా ప్రళయంబున సకలము దేనియందు ప్రవేశించి లయించునో ఆవస్తువే బ్రహ్మమనబడును.

విశ్వస్యాయతనం మహత్ : పరిపూర్ణపరబ్రహ్మమునకు ఏది [illegible] గాను సుస్థిరమై విశ్వంబునందున్నదో అది విశ్వము దేహ్యంబునున్నది. క.ద.33 "హృదయంబు కోశ విశ్వమై నర స్వప్నము నందుండినది నానా జనముల్ సుషుప్తము నందున్న [illegible] ప్రాణము శివ రామ నామ తేజోమయ ధనమా" అని చెప్పుటలో పరిపూర్ణమంటే సంపూర్ణంగా లేనిది ఏదికే విశ్వము. విశ్వమే ఏదిక అని స్పష్టమగుచున్నది. క.ద.67 "[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

1. [illegible] 2. [illegible] 3. [illegible] 4. [illegible] 5. [illegible] 6. [illegible]

[illegible] : [illegible]

[illegible]

[illegible] : [illegible]

శ్లో॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

[illegible]

ఆ బ్రహ్మమై యున్నావు, అది జాగ్రదవస్థ మొదలగు అవస్థలచే ప్రపంచము నందు ప్రకాశించుచున్నది. అట్టి బ్రహ్మమే. నేనని తెలిసి కొనినచో సర్వ బంధముల నుండి విముక్తుడవగుదువు.

<u>వివరములు</u> – సూక్ష్మాత్సూక్ష్మ పరం నిత్యం :

సూక్ష్మాత్సూక్ష్మము: బ్రహ్మము సూక్ష్మము కంటే సూక్ష్మమై శ్రేష్ఠమై పరమై యున్నది. అంటే అణువుకంటే సూక్ష్మము, సూక్ష్మము కంటే అతి సూక్ష్మమైనది. ఉదాహరణకు ఇంటి కప్పులోని రంధ్రము గుండా సూర్యకిరణములు ఇంటిలోకి ప్రవేశించునపుడు ఆ కిరణముల వెలుగులో తేలియాడు అనేక నలుసులు మనకు కానవచ్చును. అందొక నలుసు అణు ప్రమాణము గలదని చెప్పనగును. అంతకన్న సూక్ష్మమైన వస్తువు మనకు కానరాదు. ఆత్మ లేక బ్రహ్మము అంత సూక్ష్మము కంటే ఇంకా సూక్ష్మము గానుండుటచే అది మనకు కానరాదు. అంటే సూక్ష్మాతి సూక్ష్మమై బ్రహ్మాండ భాండానంతములందు ఆబ్రహ్మమే నిండియున్నది. పంచ భూతములకు, కాలము, దిక్కులు మనస్సు ఆత్మ అను నాలుగు కలిపి నవవిధ ద్రవ్యములు అనగా వస్తువులుగా చెప్పబడియున్నవి. ఈ నవవిధద్రవ్యము లందు బ్రహ్మము సూక్ష్మాతి సూక్ష్మముగా వ్యాపించియున్నది. ఏవస్తువు యొక్క సూక్ష్మము ఆ వస్తువు నందే యుండును.

పరం : శబ్దాది విషయ పంచకమునకు పరమై పంచేంద్రియ జ్ఞానమునకగోచరమై అన్నిటి కంటే వేరైయున్నదని అర్థము. వేరైయున్నదంటె దృగాది గోచరమయ్యే సమస్తమునకు వేరై ఎక్కడో అన్యదేశమున నున్న దనరాదు. విశ్వాతీతము మాత్రమేగాక ఆత్మ దృష్టి గల వారికి ప్రతివస్తువు నందును సూక్ష్మాతి సూక్ష్మముగా బ్రహ్మమున్నది. అనగా ఆత్మ విశ్వగతముగా నున్నది. స్వరూప లక్షణములను బోధించుటకు మాత్రమే శ్రుతి॥ "నేతి నేతి నేతితిహోవాచ" యని సర్వమును అనాత్మగా నిషేధిస్తు వచ్చినది. ఇక్కడ పరం అను శబ్దమున్నూ బ్రహ్మ స్వరూపము యొక్క విలక్షణత్వమును సూచించుటకు మాత్రమే ప్రయోగింపబడినది.

నిత్యం : అనగా త్రికాలము లందు శాశ్వతమైనదని సామాన్యార్థము. అనగా దానీ అస్తిత్వము నకు ఉనికికి భంగము లేదన్నమాట. కాని దాని రూప నామము నిరంతరము మారుచునే యున్నవి. అయినను వస్తువు యొక్క ఉనికికి భంగము కలుగుట లేదు. వాఙ్మనస్సుల కంటే సమస్తమూ గొప్పదైన ఆ పరబ్రహ్మ స్వరూపమే. ఏవస్తువు కేవలం నశించుట లేదు. నామ రూపములందు భేదము గానవచ్చును మాత్రమే

ఉదాహరణముగా ఒక చెట్టును నరుక్కుని ముక్కలుగా పరికిస్తే చెట్టు యొక్క నామ రూపములు నశించినవి గాని. యిప్పుడు చెట్టు కట్టెల రూపములో నున్నది. కట్టెలు కాలితే బొగ్గు రూపము వహించును. ఇంకా కాలితే బూడిద రూపము దాల్చును. ఆ నుసి గాలిలో ఎగిరి వాతావరణము నుండి నేలపై రాలి మన్ను రూపము వహించుచున్నది. కనుక చెట్టు కేవలం నాశనం కాలేదు. Matter is indestrutible అనగా పదార్థమునకు నాశనము లేదని శాస్త్రము చెప్పుచున్నది. ఆ విధంగా బ్రహ్మము నానా రూపములు పొందుచున్నది. ప్రళయానంతరము తిరిగి సృష్టికి పూర్వమున్న స్థితిలో నుండుచున్నది. కనుక సృష్టికి పూర్వము. సృష్టి యనంతరము, సృష్టి కాలమందు అనగా భూత. వర్తమాన. భవిష్యత్ కాలమందు బ్రహ్మపదార్థము ఏదో రూపములో నుండునే యున్నది. కనుక దానిని త్రికాల బాధ్యము అన్నారు. సద్రూపముగా నున్నదిదే. బ్రహ్మము ఈ దృష్టితోనే సత్యమన్నారు. అంతేగాని నామరూపములలో మార్పు లేదని అర్థము కాదు. మార్పు చెందేది మాయ. కనుక యిది మాయా బ్రహ్మ మనాలి.

శ్లో॥ అస్తి భాతి ప్రియం రూపం। నామ చేత్యంశ పంచకం।
ఆద్యత్రయం బ్రహ్మ రూపం। జగద్రూపం తతోద్వయం॥

అస్తి, భాతి, ప్రియం, రూప, నామములను ఐదు లక్షణములలో మొదటి మూడు నిత్యమైన బ్రహ్మము గాను, నామ రూపములు అనిత్యమగు జగత్తు గాను చెప్పబడినవి. బ్రహ్మము ఏకము నిత్యము, అనంతము, నామ రూపము అసంఖ్యాకములు అనేకములు అనిత్యములు "ఏకం అనేకం భవతి" అనే న్యాయంగా ఒకే బ్రహ్మము ద్వివిధముగా నున్నది. నిత్యానిత్యములనే ద్వంద్వ లక్షణములుగా గలిగి కారణ బ్రహ్మము కార్యబ్రహ్మమని చెప్పబడియున్నది. నిత్యానిత్యములని నిర్ణయము వరుగని కేవల నిత్యత్వ మొక్క పరిపూర్ణపరబ్రహ్మమందే గలదు.

తత్వమేవ త్వమేవతత్ : బ్రహ్మమే నీవు, నీవే ఆ బ్రహ్మవు అయి యున్నావు యని అర్థము. "జీవో బ్రహ్మైవనా పరః" జీవుడు బ్రహ్మమే ఇతరము కాదని అద్వైత వాదము చెప్పబడినది. "ఆ బ్రహ్మస్తంభ పర్యంతం పరమాత్మ స్వరూపకం" అనగా కానవచ్చెడి కోటానుకోట్ల సమస్తమూ పరమాత్మ స్వరూపమేనని. "బ్రహ్మణోన్యం నకించన" బ్రహ్మము కంటె అన్యమైనది కొంచమైన లేదు (గురువు) బోధించుచున్నది. అట్లైనచో బ్రహ్మమునకు మరల ఇంతకు నేమి? ఇక వరకు బ్రహ్మమై యుండక పోతే ఇప్పుడు

క్రొత్తగా బ్రహ్మము కావలసియుండును. ఇది వరకే బ్రహ్మమై యుండియు అది విస్మరించి నేను బ్రహ్మముగా మారిపోవలెనని కోరుట నిజముగా అజ్ఞాన కార్యమే. దీనికే ప్రాప్త ప్రాప్తవ్యము అని శాస్త్రజ్ఞులు పేరిడిరి. "ఇందుకు కంఠచామీ కరవత్" అనగా మెడలోనే హారమున్న సంగతి మరచి దాని కొరకై వెతుకులాడుట వంటిదని దృష్టాంతమిచ్చినారు.

ఉపాధి గతుడై తన నిజరూపమును మరచి దేహతాదాత్మ్యము చెంది తన్ను గూర్చి పరిపరి విధములుగ చెప్పుకొనుచున్నాడు. నేను పొడుగ్గా తెల్లగా నున్నాను అన్నప్పుడు స్థూలదేహ తాదాత్మ్యమునే పలుకుచున్నాడు. నేను సుఖముగా దుఃఖంగా యున్నానని సూక్ష్మ దేహముతో, నేను వేదాంతిని, అజ్ఞానిని అని కారణదేహముతోను తాదాత్మ్యము ఏర్పరుచుకొని పల్కుచున్నాడే గాని మహాకారణ శరీర తాదాత్మ్య చెంది "అహం బ్రహ్మాస్మి" నేను బ్రహ్మనే అంటున్నాని యదార్థ దృష్టితో ప్రాపంచవ్యవహారములు అసలే జరుపుట లేదు. కాని నిజంగా బ్రహ్మతాదాత్మ్యస్థితిలో నుండి దేహయాత్ర సాగించినచో తాననే వ్యష్టి దృక్పథము నశించి సమష్టి భావములో నుండి నిస్వార్థపరుడై మెలుగును. అట్టి వానికి శరీరేంద్రియ మనోబుద్ధ్యాది సమస్తము మాత్రమే గాక తన శరీరమునకు బయటకనబడే సమస్తము కూడ బ్రహ్మమే అనే అఖండాత్మ దృష్టియుండును. ఇదే బ్రహ్మమగుట. అప్పుడతని చిత్తము బ్రహ్మాకార కారిత మయ్యేయుండును. దానిని అఖండ బ్రహ్మాకార వృత్తి యనదగును. అప్పుడు జ్ఞాతృ, జ్ఞాన, జ్ఞేయరూప మగు త్రిపుటి భేదమంతరించి "ఏకమేవా-ద్వితీయంబ్రహ్మ" అను శ్రుత్యర్థము సార్థకమగును. బ్రహ్మమగుటకు కేవలము గురుకృప చేతనే సాధ్యము.

"ఇతి "తత్త్వమసి" ప్రభృతి శ్రుతిభిః ప్రతి పాదితమాత్మనః తత్త్వమసి త్వమ పాధి వివర్జిత సర్వసమం కింతోదిషి మానసి సర్వసమం"॥ అనగా అదియే నీవు (బ్రహ్మము) అని శ్రుతి ప్రతిపాదించుచున్నది. అది నీలో నీవే అయియుంటివి. నీవు సమస్తమైన ఉపాధులచే విడువబడినావు. అంత పరమైయుండ విచారించుట ఎందులకు?

"తత్త్వమసి" అనెడి మహా వాక్యము నందు త్వం పదం, తత్ పదం, అసిపదం. అను మూడు పదములున్నవి. త్వమ్ అనగా నీవు. తత్ అనగా అది (బ్రహ్మము) 'అసి' ద్వారా రెండును ఒకటేనని తెలుపు జరుగుచున్నది. ఈశ్వరుడు మాయోపాధిచే ధరించుచున్నాడు. జీవుడు అవిద్యోపాధిచే వరించుచున్నాడు. ఉపాధులను వేరు చేసి చూచినచో ఇరువురును ఒకే చైతన్యమై యున్నారు. ఇదియు "తత్త్వమసి" వాక్యార్థము

ద్వార మనకు కలుగు అపూర్వ ప్రయోజనము. కనుక వస్తు సత్యము నీవే అయి యుండుట జరుగుచున్నది. ఉపాధులైన స్థూల సూక్ష్మ కారణ శరీరముల నుండి వేరు పడగా జీవుడే బ్రహ్మ మగుచున్నాడు. అట్టి బ్రహ్మము ఏకమైయున్నది. సర్వము సమమైయున్నప్పుడు శోకమెందులకని దత్తాత్రేయుల వారు అవధూత గీత ద్వార ప్రశ్నించుచున్నారు.

"సరవ్వము భూమి ర్నతేజో నవాయుః
చిదానంద రూపః శివోఽహం శివోఽహం॥"

ఆకాశము, భూమి, అగ్ని, వాయువు మొదలగునవి నేను కాను. నేను చిదానంద రూపుడనగు శివుడనే. పరమ శివుడనే యని శంకరభగవత్పాదుల వారు తమ నిర్వాణషట్కమున గానము చేసియున్నారు. నీవే నేనై యుండగ అన్యమెక్కడిది.

జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్త్యాది ప్రపంచము:

1. జాగ్రదావస్థ : జీవుడు 25 తత్త్వములతో కూడిన తనువును కూడి 14 ఇంద్రియ విషయములనుభవించుచు, నేత్రస్థానమందు విశ్వుడనె పేర నిలిచి, సకల వ్యవహారములు చేయుచుండును. ఇదియే జాగ్రదవస్థ. స్థూలశరీరము ఇంద్రియములు. జీవుడు. ప్రాణము, ఆత్మ, ఈ ఐదు చేరి జరుగునట్టి వ్యవహారము జాగ్రదవస్థ.

2. స్వప్నావస్థ : జీవుడు దశేంద్రియ సమన్వితమైన 17 తత్త్వములగు సూక్ష్మ తనువును గూడి కంఠమందు తైజసుడను పేరుతో జాగ్రత్త వ్యవహార క్రియలనటే చేయుచుండును. ఇదియే స్వప్నావస్థ. మేలుకొని చూడగ యేమియు లేదు. ఇది సత్యముగాదు.

3. సుషుప్త్యవస్థ : జీవుడు అహంకార చిత్తములను కంఠమందుంచి మనోబుద్ధుల దిసకొని కారణదేహము యొక్క హృదయములము యందు జేరి అజ్ఞాన సన్నిధి యందు నిలిచి ప్రాజ్ఞడను పేర నుండును. ఇదియే సుషుప్త్యవస్థ.

4. తురీయావస్థ : జీవుడు మనస్సును బుద్ధియందు లీనము జేసి మూర్ధ్ని నందు ప్రత్యగాత్మయనే పేరున నిలిచి యుండును. ఇదే తురీయము. శరీరము పైన సర్వము బాహ్యము స్మృతి లేక యుండును.

ఏదేని యొక్క సాధననే పొందుటకు స్వస్వరూప సాక్షాత్కార స్థితియే గురువారు వస్తు. వేదాంత వ్యవహారజ్ఞాన శాస్త్రము. వాక్యార్థము అయియున్నది. వాస్తవము పరమాత్మజ్ఞాన

...స్రము. అర్థార్థమై యున్నది.

5. తురీయాతీతము : జీవుడు బ్రహ్మతాదాత్మ్య స్థితిని దాటి నామరూప సకల క్రియలు ఏమీ లేని పరిపూర్ణపరబ్రహ్మము అపరోక్షము గావించుకొన్న స్థితియే తురీయాతీతావస్థ. దీనినే కైవల్యశరీర నిర్గుణపద్ధతి, క్షరాక్షర ద్వయదోషరహిత పురుషోత్తమ పద్ధతి.

ప్రత్యగాత్మ స్థూలశరీరము సంరక్షమానము కలిగి తన కొరకు యొక జీవనవిధాన మేర్పరుచుకొని జీవించవలయుననెడు గాఢమైన వాంఛ అనగా శరీరమును శాశ్వతముగా నంటి పెట్టుకొనవలెనను కోర్కెగలవాడు జీవుడు.

క్రమ సంఖ్య	శరీరములు	అవస్థలు	అభిమానులు	ఇంద్రియములు	స్థానము	వ్యవహారము
1.	స్థూల శరీరము	జాగ్రత	విశ్వుడు	25	నేత్రము	క్రియారూపము
2.	సూక్ష్మ శరీరము	స్వప్న	తైజసుడు	17	కంఠము	భావనా రూపము
3.	కారణ శరీరము	సుషుప్తి	ప్రాజ్ఞుడు	మనోబుద్ధి	హృదయము	ప్రాణరూపము
4.	మహాకారణ శరీరము	తురీయము	ప్రత్యగాత్మ	-	మూర్ధ	సర్వాత్మకము

అవస్థాత్రయములకు జ్ఞానము (బ్రహ్మములేక ఆత్మ) సాక్షిగాయున్నది. ఈ జ్ఞానము ఊర్ధ్వపరిణామములో బ్రహ్మము, అధోపరిణామములో జీవుడనబడును. ఈ రెండు చిత్తమనె క్షేత్రములో జరుగును క్షేత్రజ్ఞుడు (రూపము) వాయువును చేరి వరకు లేకుండ పోవును. ఈ విధముగా బ్రహ్మము మారుచుండును ఈ వ్యవహారమంతయు ప్రపంచ సంబంధమైనది. ఈ ప్రపంచ మంతయు బ్రహ్మప్రకాశముననే సృష్టిస్థితి లయములు జరుగుచున్నవని ముముక్షువు తెలిసికొనవలయును.

జాగ్రదావస్థలోయుండె ప్రజ్ఞానము స్వప్నావస్థలో కొంత తగ్గును. తరిగి సుషుప్త్యవస్థకు వచ్చినపుడు ఆ ప్రజ్ఞానము యేమిలేకుండపోవును.

బ్రహ్మాహమితి జ్ఞాత్వా : ఆత్మ బ్రహ్మము తానేనని తెలిసిన యని అర్థము.

శంకరులవారు ప్రతిపాదించిన అద్వైత సిద్ధాంతము ప్రకారము బ్రహ్మముగాక మరొకటి వస్తువులేదనియు, ఆ బ్రహ్మము ఎన్నడును రెండుగా మారదు దనియు

తెలియుచున్నది. బ్రహ్మమనగా నిత్యమై శుద్ధమై ఆది మధ్యాంత రహితమై అద్వయమై నిష్క్రియమై నిర్గుణమై స్వయం ప్రకాశమై సర్వకారణమై సర్వమునకు ఆధారమును అధిష్ఠానమును అయి సర్వవ్యాపకమై సచ్చిదానంద లక్షణములే స్వరూపముగా గలదై మనో వాగ గోచరమైయుండునదే బ్రహ్మము అని చెప్పబడును. ఇది స్వరూప లక్షణముగా, సహజలక్షణము, మరియొక రూపము. ఈ స్వరూపముగల దొక బ్రహ్మమే, కనుకనే "ఏకమేవ" అన్నారు. అటువంటిది మరొకటి లేదు గనుక ప్రతి లేని దగుట చేత "అద్వితీయం" అని అన్నారు ఇట్టి బ్రహ్మము తానేనని జీవుడు తెలియుట వల్ల బంధ విముక్తియని ఈ శ్రేయము ప్రబోధించుచున్నది. ఇటుల జీవుడు బ్రహ్మమెట్లయి నాడో తెలియవలసి యున్నది.

అజ్ఞానము వ్యష్టి సమష్టి రూపము గానున్నది. అజ్ఞానము యొక్క అంశమునకు వ్యష్టి అజ్ఞానమని పేరు. సంపూర్ణ అజ్ఞానమునకు సమష్టి అజ్ఞానమని పేరు. అజ్ఞానము యొక్క వ్యష్టి రూపమైన మలిన సత్త్వము నందున్న చేతనా భాసము ఆ అజ్ఞానాంశమునకు అధిష్ఠానమైన కూటస్థ చైతన్యము చేరి జీవుడనబడును.

కూటస్థునకు బ్రహ్మమునకు కించిన్మాత్రమగు భేదము మాత్రమే గలదు. కూటస్థ చైతన్యమన్న (ఉపహిత చైతన్యము లేక అవిచ్ఛిన్న చైతన్యము) ఉపాధియందు సాక్షిరూపముగా నున్న చేతనమే. ఇది ప్రతి ఫలించును గాని బ్రహ్మ చేతనము ప్రతి ఫలించునని యనరాదు. అంతఃకరణము లేక బుద్ధియందలి చేతనా భాసము కూటస్థచేతనము కూడి జీవుడని కూడ చెప్పబడును. దాని అట్లు చెప్పుటకే సుషుప్తి యందున్న కారణ శరీరాభిమానియగు ప్రాజ్ఞునికి పోలికలుగును. ఏలనన సుషుప్తి యందు అంతఃకరణము (లేక బుద్ధి) మగ్నత జెందును. వ్యష్టి అజ్ఞానాంశము నందలి చిదాభాసము, కించిజ్జ్ఞత్వ లక్షణములు మాత్రమే కలిగి యుండును. స్వల్ప జలమందలి ప్రతిబింబము ఎట్లు చక్కనైయుండదో అట్లే మలిన సత్త్వముగుటవల్ల వ్యష్టి అజ్ఞానాంశము యందు ఆవరణ విక్షేపములు అధికముగా నుండును. గనుక స్వరూప జ్ఞానము అనగా తాను ప్రత్యగాత్మననుజ్ఞానము లేకపోవుట చేతను తన కుపాధియగు అజ్ఞానమునందు తాదాత్మ్యబుద్ధి చేతను జీవుడు బద్ధుడై సంసృతి పొందుచున్నాడు.

సమష్టి అజ్ఞాన స్వరూపమై సత్త్వగుణ ప్రధానమై యుండు మాయయందలి చిదా భాసమును మాయా సహిత చైతన్యమును గూడి ఈశ్వరుడనబడును. సత్త్వగుణ స్వరూపమైయున్న ఈశ్వరోపాధియగు మాయ యందు ఆవరణ విక్షేపములు

1. బ్రహ్మస్వరూపము ను మనసుగుండి స్వస్వరూపజ్ఞానము [illegible] తెలియునదే ఆవరణ లక్షణము
2. బ్రహ్మజ్ఞానము గలిగించు దానియందు సత్యత్వ బుద్ధి కలిగించునదే విక్షేపకార్యము

ప్రతిఫలమైయుండునందున ఈశ్వరుడు సర్వజ్ఞుడు. స్వతంత్రుడు. నిత్యముక్తుడై యున్నాడు.

మాయ అవిద్యల చేరిక లో బ్రహ్మము సోపాధికమై జీవేశ్వర నామములు చెందుచున్నదని సిద్ధించుచున్నది. కనుక జీవేశ్వర బ్రహ్మములకు పారమార్థిక భేదము లేదు. కనుకనే "జీవో బ్రహ్మైవనాపరః" అనగా జీవుడు బ్రహ్మమే, వేరుకాదని అద్వైత వాదము వర్తిల్లినది.

జీవుడు నిజముగా సంపూర్ణ స్వతంత్రుడు విభువు. నిత్యస్వరూపమైన బ్రహ్మమే ప్రత్యగాత్మ స్వరూపమే పరమాత్మ స్వరూపమే కదా! [illegible] సంసర్గముచే దేహేంద్రియాదులతో తాదాత్మ్యము పొంది జీవుడని చెప్పబడుచున్నాడు. జీవ అనగా ధాతు వ్యుత్పత్తిని బట్టి ప్రాణధారణము [illegible] వలన శబ్దార్థమగు ప్రాణ సహితుండైయుండుట వలన జీవ శబ్దముచే వానిని వ్యవహారము ప్రవర్తిల్లినది.

వ్యష్టి అజ్ఞానమే జీవుని కారణ శరీరమై యున్నది. వ్యష్టి అజ్ఞానాంశము యొక్క చేరిక, లేక సమష్టి అజ్ఞానమే ఈశ్వరునకు శరీరమగుచున్నది. కావున వ్యష్టికారణ శరీరా భిమానియగు ప్రాజ్ఞునకును, ఈశ్వరునకును అధికముగా భేదములేదు. కనుక మహావాక్య విచారణ యందు "తత్త్వమసి" వాక్యార్థము వివరించుట పట్ల "తత్" పదమునకు సర్వజ్ఞత్వ విశిష్టుడగు ఈశ్వరుడును. "త్వం" పదమునకు కించిజ్ఞత్వ విశిష్టుడగు జీవుడును అర్థముగా చెప్పబడి పిమ్మట జహదజహల్లక్షణము (భాగత్యాగ లక్షణము) చే ఎరి ఉపాధులను ఉపాధి ధర్మములను సర్వజ్ఞత్వ కించిజ్ఞత్వాదులను పరిత్యజించి శేషించిన అధిష్ఠాన చైతన్యమునకు "అసి" పదముచే ఐక్యము ప్రతిపాదింపబడినది. అఖండార్థమగు ప్రత్యగ్బ్రహ్మైక్యము నిరూపితము. కనుక వాక్యార్థమున ఉపాధి విశిష్టమగు ఆత్మతత్వములకు అనగా జీవేశ్వరులకు ఐక్యము సిద్ధాంతము చేయబడినది.

జీవుడు తాను నిత్యముక్తుడై యుండి బ్రహ్మస్వరూపుడై యుండి ముక్తిని కోరుట ప్రాప్త ప్రాప్తవ్యము అని వర్ణింపబడినది. అనగా అనుముక్తుడయ్యును అనగా ముక్తి యిది వరకే తనచే పొందబడియుండియు పొందబడినది గాదు. ముందు పొందవలసినది గాను యెంచుచుండుట "కంఠ చామీకరవత్" అనగా ఒక పనిపడ్డ తన కంఠమున నున్న హారమును మరచి హారము కాకపోయినదనుకొనుచున్నట్లుగా. జీవుడు లేని బంధ

1.మానవుడు పుట్టుకతో స్వతంత్రుడు గాని సర్వత్ర సంకెళ్ళచే బంధింపబడియున్నాడు - రూసో.

ఆరోపించుకొని ముక్తిని పొందగోరుచున్నారు. బంధము లేనే లేదు, కనుక మోక్షము కూడలేదు. కనుక బంధము పోవలె ననుట పరిహాస పరిహారమైనది. తన నీడ యుండాక పిశాచముండి తన్ను వెంబడించుచున్న దని. దానిని వదిలించు కొనవలెనని మూఢుడు ప్రయత్నించినట్లులనే లేని బంధమున్నదని తలచి బంధమును వదిలించు కొనవలయునని కోరుట అట్టిదే. **ముక్తి సిద్ధ వస్తువే గాని సాధించవలసి నది గాదు. ఉపాధి రూపమగు తన అజ్ఞానావరణమును తొలగించుకొనవలసియున్నది.**

శ్లో॥ అహం నిర్వికల్పో, నిరాకారరూపో,
విభుర్వ్యాప్య సర్వత్ర సర్వేంద్రియాణామ్
నచా సంగతం నైవ ముక్తిర్నమేయః
చిదానందరూపః శివోఽహం శివోఽహం॥ అని

శ్రీ శంకరభగవత్పాదులు తమ నిర్వాణ షట్కమున గానము చేసియున్నారు. అనగా నేను భేదవికల్పములు లేని వాడను. ఏ ఆకారములు లేనివాడను. నా యొక్క ఇంద్రియములు అంతట వ్యాపించి యుండుట వల్ల నాకు సంబంధించినదంత యేది యులేదు. ముక్తి యనేలేదు. తెలియదగినది లేదు. జ్ఞానానంద రూపుడనైన శివుడను నేను, నేను శివుడను. స్వతసిద్ధమైన ఆత్మ ఊడి పడేది కాదు, లేకుండ వచ్చేది కాదు అని "శంకరులు" వివరించియున్నారు.

సర్వబంధైః ప్రముచ్యతే : సర్వ బంధముల నుండి ముక్తుడగు నని శ్లోకమున చెప్పబడినది. సర్వబంధములంటే ఏమిటో ముందుగా తెలుసుకొనవలసి యున్నది.

బంధమనగా కట్టబడి యుండుట. అనగా ఇచ్ఛ వచ్చిన రీతి సంచరించుటకు రుచ్యులితములు రాకుండుటకు స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యములు లేకుండ ఏదో అవ్యక్త శక్తిచే సంకెళ్ళు వేయబడి నట్లుండుట బంధమనబడును.

బ్రహ్మాదిస్తంభ పర్యంతము ఏదో తెలియరాని యొక్క సూత్రమునకు బద్ధమై యున్నది. ఇదియే బంధము.

బంధములు మూడు విధములుగా యున్నవని చెప్పబడినవి: 1. జీవ బంధము 2. పరమాత్మ లేక ఈశ్వరబంధము 3. జ్ఞాన కర్మ బంధములు.

జీవబంధము : సంచితకృత సంచిత సుఖదుఃఖానుభవంతో ఏర్పడిన ఈ బ్రహ్మాండ మందు పంచతన్మాత్రలు విషయ రూపముగా అనగా శబ్ద, స్పర్శ, రస, రూప.

గంధములుగా నున్నవి. అందు శబ్దము యొక్క లోలత్వము చే జింక, పాములు స్వనాశనము తెచ్చుకొనుచున్నవి. ఏనుగులు స్పర్శసుఖమాసించి, మిడుతలు అగ్ని యొక్క రూపమునకు భ్రమించి, జలచరములు జిహ్వా విషయముగా రసమునకు లోలత్వము చెంది సర్వనాశనము తెచ్చుకొనుచున్నవి.

శ్లో॥ "కురంగ, మాతాంగ పతంగ మీనాః భృంగాః పంచభిరేవపంచ" అని చెప్పబడినట్లు జీవులు ఒక్కొక్క తన్మాత్ర చేత ఆకర్షింపబడి ప్రాణహాని తెచ్చుకొనుచున్నవి. కాని మానవుడు ఐదు తన్మాత్రలకు లోనై సత్ఫలితములకు పొంగి, దుష్ఫలితములకు కృంగి దుఃఖముల నొందుచున్నాడు.

"గుణదోషమయం సృష్టి స్వభావ కౌతుకి" అన్న న్యాయముగ అన్నియూ ద్వంద్వ లక్షణోపేతమై యున్నవే కాని కేవలత్వమునుబట్టి ప్రపంచమునందలి ఏవస్తు సంబ్రమనూ లేదు. కనుక దోషము వస్తువునందులేక తనయందే యున్నది. శబ్దాది విషయములను గుర్తించుటకు మనస్సునకు గుర్తించుటచే బంధము లేదు. పైకనే "మనఏవ మనుష్యాణాం, కారణ బంధ మోక్షయోః" అని చెప్పబడినది కనుక బంధము అంతర్వృత్తియే యని చెప్పవలయును. బంధమునకు మనస్సు కూడ కారణమే. మనస్సు సంస్కారముల మూటయే. సంస్కారములు లేనిచో మనస్సే లేదు. కావున ఈ మనస్సును వాసనా క్షయము గావించుకొన్నచో ఇక బంధమే లేదు. గురు కృపవల్ల ఈ బంధము నుండి ముక్తి పొందగలము.

పరమాత్మ లేక ఈశ్వర బంధము : పరమాత్మ సృష్టిస్థితిలయము చేయుటకు బద్ధుడైయున్నాడు. అది అతని కర్మ. కర్మకారణమైన ప్రాణులనూ సృష్టి సంకల్పమునకు పూర్వముతన యందే బీజరూపముగా నుంచుకొని ఉత్తరోత్తర సృష్టులను ఆవిర్భావము చేయుచున్నాడు. ఇదియే పరమాత్మకు బంధము.

జ్ఞాన కర్మబంధము : పరమాత్మ రెండు భాగములుగ కాలేదు. కాని ద్వంద్వ లక్షణములతో రెండు రీతులుగా కానవచ్చుచున్నది. జ్ఞానకర్మలకు కల్గ భేదమేకాని వస్తు భేదములేదు. బ్రహ్మను సృష్టి సంకల్పము కలిగినప్పుడు ఆ సంకల్పమే జ్ఞాన స్వరూపము. ఆ సంకల్పమే ఇచ్ఛ. ఆ సంకల్పము వలన కలిగిన చలనమే ప్రాణము. ఆ ప్రాణశక్తి యొక్క పనియే కర్మ. కనుక జ్ఞానము సంకల్పము. ఇచ్ఛ, చలనము ప్రాణము. కర్మ యనునవియు ఒకే బ్రహ్మమునకు. ఒకే సంకల్పముతో ఒకే కాలములో ఏర్పడినవి వనుట ఎన్నో రీతులలో యున్నది ఆ బ్రహ్మమే

సమష్టి జ్ఞానము యొక్క ప్రకాశములో వ్యష్టిజ్ఞానము సర్వము తెలుసుకొనుచున్నది. అట్లే సమష్టి ప్రాణములోని శక్తి చేత వ్యష్టి ప్రాణము కర్మ కారకమగుచున్నది. అందుచే శ్రీ దేశికేంద్రులవారు క.ప 23 "ఎరుగుట జ్ఞానము, దానను జరిగే పని కర్మయనుచు జనులెప్పిరి" మరి, శివధామదీక్షితుల వారు తెలివిచ్చినట్లు 'గుర్తెరుగక ఎవరున్నూ ఏకర్మ చేయరు" కనుక జ్ఞాన కర్మ లొక్కటే. అయినను క.ప.67 "ముడిబడి కర్మము జ్ఞానము విడువక నా రెండు పెనగొని విశ్వమునదే" అని జ్ఞానకర్మలు రెండు వస్తువులు గానున్నట్లు పేర్కొన్నారు. దానికి నిజాభిప్రాయమెట్లు తీసుకొనవలయుననగా నిస్సంకల్పరూపమైన బ్రహ్మమునకు సంకల్పము కలుగుట యే 'ముడి' యిదే ఎరుక కూడుకునేరు. అదే జ్ఞాన కర్మల బంధము. ఈ బంధములో జ్ఞానము కర్మవలన బంధింప బడెననిగాని. కర్మము జ్ఞానము వలన బంధింపబడెనని గాని చెప్పరాదు. జ్ఞాన కర్మలు రెండు కలసి జ్ఞాన కర్మలను రెండింటిని బంధించెనని చెప్పవలెను. కనుక పరమాత్మ స్వరూపమైన బంధము యిట్టిది. ఈ జ్ఞాన కర్మలు రెండు అనాదిగా బ్రహ్మము నందు నుండుటచే అవామే బంధమునకరిణెను. ఆ బ్రహ్మమే మోక్షము.

శ్లో॥ యోవేదాదౌ స్వరః ప్రోక్తో । వేదాంతేచ ప్రతిష్ఠితః
తస్యప్రకృతిలీనస్య । యః పరస్సమహేశ్వరః 3॥

టీ॥ సకలవేదములందు స్వరము (ప్రణవము) మొదట చెప్పబడినదో ఏ స్వరము సర్వ వేదాంతము లందు ప్రతిష్ఠింప బడినదో, స్థాపింపబడినదో, అట్టి ప్రణవ స్వరూపము ప్రకృతిలో లీనమైన దానికెవరు పరమైయుండునో వారే ఆ మహేశ్వరుడు. (ఆ మహేశ్వరుడే ఆత్మజ్ఞానియగును)

వివరములు :

సకల వేదములు : వేదము "విద్" అనుధాతువు నుండిపుట్టినది. విద్ అనగా ప్రకాశము. ఎరుక. జ్ఞానమని నిర్ణయము. "వేద ఇతిత వేదః" తెలియజేయునది గాన వేదమని చెప్పబడును. ఈవేదములు మూడు భాగములు 1. **కర్మకాండము** – ఇహపర సుఖములకు తగిన కర్మానుష్ఠానములను, యజ్ఞము జేయు విధమును, వాటి వలన కలుగు ఫలమును బోధించును. 2. **ఉపాసనాకాండము** – పరమేశ్వరుని యందు భక్తి చేయు విధమును కలుగు ఫలమును బోధించును. 3. **జ్ఞానకాండము** – తత్త్వజ్ఞానము వలన బ్రహ్మ జ్ఞానమును పొందుమార్గమును అందువలన కలుగు ప్రయోజనమును బోధించును.

వేదము నందు కర్మకాండ, ఉపాసనాకాండ, జ్ఞానకాండ యనునవి మిళితములై ఒకటిగా యున్నందున అధ్యయనము చేయు వారికి కఠినముగా నుండు నని తలంచి శ్రీ వ్యాస భగవానులు ఋక్, యజు, సామ, అధర్వణములని నాలుగుగా విభజించినారు. యజుర్వేదమును కృష్ణ, శుక్ల మని వాజసనేయుల కాలమున రెండు భాగములుగా విభజింపబడినది.

వేదాంతములు : వేదములకు చివర నుండుటచే వీటిని వేదాంతములన్నారు. వీటిని వేద శిరస్సులు, రహస్యములని, ఉపనిషత్తులని చెప్పుదురు. 1. వేదముల యొక్క సర్వసారము తెలియజేయునది గనుక వేదాంతమనియు 2. వేదమునకు ఉపనిషత్తులు శిరస్థానమైనందున వేద శిరస్సులని 3. పరమాత్మ జ్ఞానము కలుగ జేయునదై ఆచార్యుని యొద్ద గ్రహించదగినది యైనందున రహస్యమని, అంతరంగమని చెప్పుదురు ఉపనిషత్తులు. ఉప+ని+షత్తు యను మూడు పదములతో కూడియున్నది. ఉప–సమీపము ని– దక్షత. షత్ =పొందబడినది. నాలుగు వేదముల నుండి ఉపనిషత్తులు 1180 కలిగెను. ఋగ్వేదము నుండి 21, శుక్లయజుర్వేదము నుండి 109, సామవేదము నుండి 1000, అధర్వణ వేదమునుండి 50 మొత్తము 1180 శాఖలుగానైనను యందు 840 కర్మకాండను 232 ధ్యానబ్రహ్మను, 108 జ్ఞేయబ్రహ్మమును బోధించునవి కావున జ్ఞాన కాండయని చెప్పబడును. అందు ఈశ, కేన, కఠ, ప్రశ్న, ముండక, మాండూక్య, బృహదారణ్యక, ఛాందోగ్య, ఐత్రేయ, తైత్తిరీయ యను దశోపనిషత్తులు ద్వైతాద్వైత, విశిష్టాద్వైత మొదలగు మతముల వారు. వారికి అనుకూల పద్ధతులలో భాష్యములు వ్రాసి ప్రచారము చేయుచున్నందున 108 ఉపనిషత్తులలో యీదశోపనిషత్తులు శ్రేష్ఠమని చెప్పుదురు. ఈ దశోపనిషత్తుల కిచ్చిన ప్రాముఖ్యత యితరోపనిషత్తుల కివ్వరు. ఎందుకనగా వారివారి మత ధర్మములకు వ్యతిరేకమైన వాక్యములు వాటి యందుండుటవలన. ముక్తికోపనిషత్తునందు అంత్యోపనిషత్తునందు విదేహమోక్షమునకు 108 ఉపనిషత్తుల యొక్క జ్ఞానము అవసరమని శ్రీరామచంద్రుడు ఆంజనేయునికి చెప్పినట్లుగా యున్నది.

స్వరం : స్వరము, ప్రణవము, స్వర్గం, అకారాది అచ్చులు, దంతధ్వనియని అర్థములు గలవు. ఛ.ఉ. 129 "సంపదలక్షరములం ప్రపంచము రాజ్యమిందే ప్రణవాక్షర మందిపు శ్రుతులెల్ల" యని శ్రీ వ్రతేశకీర్తనలు గానము చేసెదమ్మ ఏ యక్షరములు చేత శబ్ద పరిశ్లేషమునను ప్రపంచమున్నది. అందుకు కారణము ప్రణవాక్షరము.

శ్రుతులు నిర్ణయించినవి. "ప్రణవోయా పరం బ్రహ్మ, ప్రణవశ్చ పరస్మృతః" అనగా ఓం కారము నిశ్చయముగా పరం బ్రహ్మము. ప్రణవమే పరమాత్మయని చెప్పబడుచున్నది. కనుక వాచ్యమగు బ్రహ్మమునకు, వాచకమగు ఓంకారము వేరు కానందున ఓం కారము సకలయక్షరములకు మూలమని నిర్ణయము.

"ఓమిత్యేకాక్షరం బ్రహ్మ" యని భగవానుడు ప్రబోధించగా నారదమహర్షి దీనిని అమాత్రకగా నుడవగా, శ్రీ వసిష్ఠులు దీనిని త్రిమాత్రగా వివరించిరి. కాని యాజ్ఞవల్క్యులవారు దీనిని చతుర్మాత్రగానే వర్ణించిరి. శ్రీ భాగవతుల సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రులవారు దీనిని షణ్మాత్రగానె స్వీకరించి తమ ప్రణవార్థ ప్రకాశికయందు వానిని విశదపరచిరి. కావున అకార, ఉకార, మకార, అర్ధమాత్మక స్వరూపమైన ఈ ప్రణవము వలన ప్రపంచ మాయెను. అదెట్లనగా "అ" కారము లయము పొందుగా భూమి, అగ్ని, ఋగ్వేదము భూలోకము బ్రహ్మము ఆవిర్భవించెను "ఉ" కారము లయము పొందగా అంతరిక్షము, యజుర్వేదము, భువర్లోకము, సనాతనమైన విష్ణువు ప్రభవించెను. "మ" కారమువలన ద్యులోకము, సూర్యుడు, సామవేదము స్వర్లోకము, మహేశ్వరుడు సంభవించెనని శాస్త్రములు ఘోషించుచున్నవి.

1. **అకారార్థము** : శ్రోత్రాది పంచజ్ఞానేంద్రియములును వాగాది పంచకర్మేంద్రియములును శబ్దాది పంచతన్మాత్రలు, ప్రాణాది పంచవాయువులు, మనస్సుయును అంతఃకరణ చతుష్టయమగు 24 తత్త్వములు ఏరి స్థూల శరీరమాయెను. దీనికి జాగ్రత్త–అవస్థ, విశ్వుడు – అభిమాని, క్రియా –శక్తి, రజస్సు– గుణము, నేత్రము – స్థానము, స్థూలము – భోగము, వీనితో కూడిన ఈ ఆత్మ జీవాత్మ యనబడును. వీరు వ్యావహారిక జీవుడనబడును. ఇది అకారార్థము. ఇదే ఋగ్వేదమున, "ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మ" యను విధి వాక్యమునకు మూలస్థానము.

2. **ఉకారార్థము** : జ్ఞానేంద్రియము లైదు కర్మేంద్రియము లైదు, ప్రాణేంద్రియము లైదు మనో బుద్ధులు రెండు కూడి (17) పది ఏడు తత్త్వములతో గూడిన అంతరాత్మయైన లింగమే హిరణ్య గర్భము. ఇదే సూక్ష్మ శరీరము. దీనికి స్వప్నము – అవస్థ, తైజసుడు – అభిమాని, ఇచ్ఛా – శక్తి, సాత్త్వికము – గుణము, కంఠము – స్థానము, స్వప్న – భోగము. అను వీనితో కూడి ప్రాణుండను ఆత్మ అంతరాత్మయనబడును. వానే ప్రాతిభాసిక జీవుడు. ఇది ఉకారము. యజుర్వేదమున, "అహంబ్రహ్మ" అనుభవాక్య మిచట నిలుచుచున్నది

3. మకారార్థము : ముందు చెప్పబడిన స్థూల, సూక్ష్మ శరీరముల రెండింటికి కారణమగుటను బట్టి కారణ శరీరమనబడును. అవ్యక్తనామైన మహదహంకారమే కారణ శరీరము. అదే త్రిగుణ గర్భము. దీనికి సుషుప్తి - అవస్థ, ప్రాజ్ఞుడు - అభిమాని, ద్రవ్యము - శక్తి, తామసము - గుణము, హృదయము - స్థానము, ఆనందము - భోగము, అనుపీసితో గూడి వ్యాపకమైన ఆత్మ పరమాత్మ యనబడును. సామవేదమున, "తత్త్వమసి"యను నుపదేశవాక్యము మకారము వలన లక్ష్యపింపబడెను.

4. అర్ధమాత్ర : దీని వలన శుద్ధ లింగము అని పిలువబడు సమష్టి మహాకారణ శరీరమును మరియు వ్యష్టిమహాకారణ శరీరమును, ఈ రెండిటికి సంబంధించిన పరమాత్మ ప్రత్యగాత్మలను అభిమానులు. తురీయావస్థలు ప్రధానగుణములు. పరాశక్తియును సదాశివుడును. వారి వలన ప్రాప్తమగు మోక్షమును దాని కాధారమగు అఖండ విషయ లేక పరావిద్యకు ఆధారముని స్పష్టమగుచున్నది. దీనికి స్థానము మూర్ధ్ని. అథర్వణ వేదమున, అయమాత్మ బ్రహ్మయనబడు మహా వాక్యమునకు స్థానముని సువ్యక్తమగుచున్నది. అనగా ఓంకారము సగుణ నిర్గుణములకు. సాకార నిరాకారములకు నిలయమైన మాయాజగత్తులకును ఆధార ఆధేయముగానున్నదని స్పష్టమైనది.

ప్రకృతి : జ్ఞానేంద్రియము లైదు, కర్మేంద్రియము లైదు ప్రాణేంద్రియము లైదు విషయేంద్రియము లైదు అంతఃకరణము చతుష్టయము కలిసి 24 తత్త్వములతో కూడి ధవళ, శ్యామల, రక్త, పీత, వర్ణములు నాలుగు గలిగియున్నది ప్రకృతియనబడును. అదియే జడము, దృశ్యము, అవిద్య, అజ్ఞానము, అనాత్మ, జగము, సంసారము, బంధము నరకము యనబడును.

పంచాకాశావరణ మధ్య ప్రదేశము నందు అధిష్ఠానచేతన బ్రహ్మము పంచావరణముల యందుండును. గనుక చేతన బ్రహ్మమునకు పురుషుని పేరు. దీని ఆవరణమునకు ప్రకృతియని పేరు. పంచాకాశ స్వరూపములగు పంచభూతములు కూడా ఈ ప్రకృతిలోనివే. దీని సూక్ష్మరూపమగు ఆదిత్యవర్ణునకు పరమాత్మ పురుషుడని పేరు. పురుష ప్రకృతులు వేరు గాక అగ్నిని విడని ఉష్ణశక్తి యుండునట్లు ఏకముగానే యుండును.

ఈ పురుష ప్రకృతులు సృష్టి స్థితిలయములు పొందుచున్నవి. ప్రకృతిని రహిత పరచి పురుషుడు బ్రహ్మైక్యము పొందునని చెప్పిన వాక్యములు అసత్యములు. జ్ఞాన

ఇంద్రియాలు బ్రహ్మము యొక్క సహజ ధర్మములు, ఈ బ్రహ్మ శక్తినే ప్రకృతియని, మాయ, శక్తియని, ప్రధానమని, నామాంతరములు.

మహేశ్వర: "మహేశ్వర: మహంతో బ్రహ్మాదయ: ఈశ్వరా యస్మాత్ స మహేశ్వర:" గొప్ప బ్రహ్మాదిదేవతలు ఎవని వల్ల కలిగినారో అతడు మహేశ్వరుడు. శ్రుతి॥ "ఏష సర్వేషు భూతేషు గూఢోత్మా న ప్రకాశతే దృశ్యతే త్వగ్ర్యయా బుద్ధ్యా సూక్ష్మయా సూక్ష్మదర్శిభి:" కఠ॥ బ్రహ్మము సూక్ష్మ బుద్ధిచే మాత్రమే తెలుసుకొనదగినదని ఈ శ్రుతివాక్యమున్నది. (పరిపూర్ణ దర్శన వార్ధ్యులమకుడి వీరవెంకట రామచంద్రరావు గారి పరిపూర్ణదర్శనము పుట సంఖ్య 128 వివరముల్లై చూడగలరు. మనవి). వాడే శ్రేష్ఠమైనవాడు. మహేశ్వరుడనబడును.

సృష్టికి మూలకారణము బ్రహ్మము. బ్రహ్మము సృష్టిగావలసినపుడు "ఏకం అనేకం భవతి" అన్నట్లు అనేకముగా మారుచే సకల చరాచరమును సృష్టించి అందు తాను అనుప్రవేశము కెను. సృష్టి సమస్తము అందు 84 లక్షల జీవరాసుల యందు పురుష ప్రకృతుల వలన మళ్ళీ మళ్ళీ జన్మలెత్తి వినరకు ప్రళయ కాలమందు ప్రకృతి బ్రహ్మమందు లయమగును. అట్టి లయమైన బ్రహ్మమునకు పరముగా నుండువాడే శ్రేష్ఠమైనవాడు మహేశ్వరుడనబడును.

శ్లో॥ ద్రష్టృ దర్శన దృశ్యానాం । విరామో యత్రవాభవేత్
దృష్టిస్తత్రైవకర్తవ్యా । ననాసాగ్రావలోకనే॥ 4

తా॥ ద్రష్ట (చూచువాడు) దర్శన (చూపు) దృశ్యము చూడ బడు వస్తువు। యను త్రిపుటి నిలకడగలదగా యెక్కడైతే పొందుదుంలో యచ్చటనే దృష్టి కేంద్రీకరింపబడయుగాను ముక్కు కొన పై దృష్టిని నిలుపరాదు.

గీ॥ ద్రష్టదర్శన దృశ్యవిరామ మెచటనగు
నచట దృష్టిని నిలుపంగవలయు గాని
చెలిని నాసాగ్రమున చూపు నిల్పరాదు
కోరి యమునస్వరాజయోగులకు పుత్రా॥

తా॥ పుత్రా! జ్ఞానయోగులును రాజయోగులు వారికి చూపువారు. చూపు, చూడబడునది. వీని యందు ఏ స్థలము లందులో ఆ స్థలమందునే లక్ష్యము నిలుపవలెను గాని ముక్కు కొన పై చూపును నిలుపరాదు

వివరములు :

౹ ఏపేది దనకించుచున్నదో యది యంతయును దృశ్యము. జ్ఞాన రూపమై తెలుసుకొనుచున్నదియేదో అదియే దృక్కు. అదియే బ్రహ్మము. కేవల జ్ఞానమూర్తి వస్తువగు దృక్కే సర్వేశ సర్వకాల సర్వ వస్తువులందు పరిపూర్ణముగా నిండి (సుషుప్తిలో నూనే . రిగా) సర్వాధిష్ఠానమై సర్వాధారమై వెలుగుచుండుట వల్ల మరియు దాని యందుండు సర్వ చరాచర జంతు జాలములు పుట్టుచుగిట్టుచు మహాప్రళయమున దాని యందు ప్రవేశించి లయ మొందుట వల్ల ఆ దృక్కే బ్రహ్మమనబడును. దేవ, మానవ, పశుపక్షికీటకాది సకల చరాచర జంతువులును ఆకాశాది పంచభూతములున్ను దేనియందు పుట్టునో, దేని సత్తా మాత్రము చేత జీవించుచుండునో మరల మహాప్రళయమున సకలము దేని యందు ప్రవేశించి లయించునో ఆ వస్తువే బ్రహ్మము యనబడును. "యతోవా ఇమాని భూతాని జాయంతే యేనజాతాని జీవంతి యత్ప్రయంత్యభిసంవిశంతి. తద్విజిజ్ఞాసస్వతద్బ్రహ్మేతి॥ తైత్తిరీయోపనిషత్॥ బ్రహ్మము దృక్కనియు సంవిత్తనియు, చిత్తనియు, జ్ఞప్తియనియు, జ్ఞాతకమనియు, బోధయనియు, చైతన్యమనియు, పలువిధములైన శబ్దముల చేత వాడబడుచున్నది.

ఆ పరబ్రహ్మము దృక్కు ఏవిధమైన శరీరములు లేనిది. సచ్చిదానంద రూపమైనది. అనగా సత్తు, చిత్తు, ఆనందములే స్వరూపములైనవి. దృక్కు అనగా జీవ సంబంధమైన జ్ఞానము. దృశ్యమనగా జీవుని కెదురై నట్టి సకల ప్రపంచము. దృక్కు దృశ్యములు ... గనుక వివేకము ... నిర్ణయించినారు. ఈ పద్ధతి తెలిసినవారికి బన్ధ రహితముగునని మానవ లోకమును భ్రాంతిలో ముంచినారు. దీనికి ఈ దిగువ దృష్టాంతము సరిపోవును.

... చేయుటకు పంచాల చేయుటకును నగ యొక్క ... కరణమున నిర్ణయించుకొని బంగారమును అంతఃకరణమున నిర్ణయించుకొన్న ఆకారముగా మలచి ... విధముగా నున్నది. కనుక ఈ దృగ్దృశ్య వివేక నిర్ణయము సత్తు చిత్తు ఆనంద రూపబ్రహ్మమే. జనన మరణ పద్ధతి గల ఉపాధి ప్రళయ మొందునది గాదు జనన మరణములు ఉత్పత్తి ప్రళయము లేని అరల పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మము గాదు. కనుక దృగ్దృశ్య వివేకము "కల" యను నర్థము.

... నిద్రపోవునపుడు ... చూచువాడు ద్రష్ట. చూచు దృక్కు, చూడబడిన వస్తువు దృశ్యము అని త్రిపుటి యుండదు. తాను.

తన మనస్సు ఆ వస్తు రూపమే అయిపోవును. ఇదే వస్తుసాక్షాత్కారము.

"బ్రహ్మము యింద్రియ గోచరము కాదు గదా! స్వరూప సాక్షాత్కారమెట్లు చేకూరును. వస్తు సాక్షాత్కారవిషయమున వృత్తి వ్యాప్తి, ఫలవ్యాప్తి యను రెండు భేదములు గలవు. ఫలవ్యాప్తి యనగా వస్తువు యొక్క నున్న ఘటమువలె కనులకగుపడును. ఘటము కనబడగనే అంతః కరణ ప్రతిబింబితమగు చిదాభాసము దానిని యిది "ఘట" మని ప్రకాశింపచేయును. వృత్తివ్యాప్తి బ్రహ్మము విషయములో యిట్టి వృత్తి కలుగుట లేదుగాని మనస్సు కందు వస్తు విస్తీరని మాత్రము గోచరించును. దీనినే వృత్తివ్యాప్తియందురు. శ్రుతి॥ "ఏష సర్వేషు భూతేషు గూఢోత్మాన ప్రకాశతే. దృశ్యతే త్వగ్ర్యయా బుద్ధ్యా సూక్ష్మయా సూక్ష్మ దర్శిభిః" కఠ॥ చూడుము పరిపూర్ణదర్శనము పుట. 128.

శ్లో॥ అంతఃపూర్ణం బహిః పూర్ణం । పూర్ణకుంభమివార్ణవే
అంతఃశూన్యం బహిః శూన్యం । శూన్యకుంభమివాంబరే॥ 5॥

తా॥ సముద్ర జలమునందు మునిగియుండు కుండ లోపల వెలుపల నీరు పూర్ణముగా వ్యాపించియుండునట్లు బ్రహ్మము బ్రహ్మాండమునకు లోపల వెలుపల అంగుళ వ్యాపించి యున్నది. ఆకాశము (బయలు) నందు గల కుండలోపల వెలుపల నూయ శూన్యమే యగును.

వివరణము : బ్రహ్మము యనగా బహు పెద్దది. అంత కంటే పెద్దది లేదన్నమాట. అది విశ్వరూపము, విశ్వాతీతము. వ్యాపకమై సర్వవ్యాపకము యన్నము పుత్తులోత్తము యుధి కాధికముగా యున్నది. పరమాత్మ సర్వవ్యాపకమై యున్న ఆకాశమును కూడ నతిక్రమించి యున్నది. ఇదే గురు స్వరూపము అని సాధక నామముచే నొప్పుచున్నది. ఘనస్వరూపుడు (అంత స్థిరాపుడు ఘనస్వరూపుడు) అగుటచే ప్రవాహ రూపములు నందు గురుస్వరూపుడు పూర్ణస్వరూపుడు లేక విభుస్వరూపుడు యను వున్నాడు. జగద్రూపముగా కనబడునది తాత్త్వికముగా బ్రహ్మమే. దాని నామరూపములు మిథ్య. ఉన్నదంత ఈ బ్రహ్మ స్వరూపమే. నేను నాది గోచరించే ఈ దృశ్య రూప జగత్తు మొత్తమంతయు పూర్ణము, పూర్ణము సగుణబ్రహ్మమే. ఇదే బ్రహ్మభావము. "ఏకమే వా ద్వితీయం బ్రహ్మ" "నేహనా నాస్తి కించన" సర్వంఖల్విదం బ్రహ్మ". "అయమాత్మా బ్రహ్మ", "బ్రహ్మైవేదం విశ్వమిదం వరిష్ఠం" ఇత్యాది శ్రుతి వాక్యములు నానాగాను సర్వము బ్రహ్మమేనని బోధించుచున్నవి. ఈ బ్రహ్మము సముద్రము నందు నీటిలో

మునిగిన పూర్ణకుంభమునకు లోపల వెలుపల ఏవిధంగా వ్యాపించియున్నదో అట్లే బ్రహ్మము బ్రహ్మాండమును నడు లోపల వెలుపల వ్యాపించియున్నది.

బ్రహ్మము పూర్ణమని తెలుసుకొన్న తర్వాత మాయా. ఆకాశము నందు కుండ లోపల వెలుపల ఎట్లు శూన్యమో గమనించవలసియున్నది. "యామాసామాయా" యని మాయకు నిర్వచనము. ఏది ఒకప్పుడుండి ఒకప్పుడు లేకుండునో యదే మాయ యని అర్థము. అంటే ఎల్లప్పుడు వుండేది ఒకటి, ఒకప్పుడు మాత్రమే వుండి, ఒకప్పుడు లేకుండ పోయేదనది ఒకటి యని, రెండు వస్తువులను చెప్పినట్లయినది. ఈ రెండవ వస్తువు (మాయ) వున్నప్పుడు ఎక్కడ వున్నది? పోయినప్పుడు పోయినది? అంటే అద్వైత సిద్ధాంత రీత్యా పరబ్రహ్మమొక్కటే ఎల్లప్పుడు వుండేది. కనుక దాని యందేనోని, దానియందే వుండి, దాని యందే మరల లేకుండపోవునని చెప్పబడుచున్నది. సృష్టికి పూర్వము అసలు లేనే లేనట్లు తోచుచున్నది. సృష్టి ప్రారంభ కాలమున బ్రహ్మము నందు తోచి. ఆ బ్రహ్మము యొక్క సాన్నిధ్యమందు చేతనవంతమై బ్రహ్మముతో గూడి జీవేశ్వర జగత్తుకు కారణభూతమై చెప్పబడినది. మాయగాని తత్కార్యములు గాని బ్రహ్మమునుండి కల్పనయే కదా! ఉంటే కలిగినదా? లేక కల్పనయా? అను ప్రశ్న పుట్టుచున్నది. గంధ ఇసుక గానుగ వేస్తే తైలము లభించునా? కనుక లేక కలిగినదని యనరాదు. వృక్షకారణము బీజమునందణిగి మణిగి యున్నట్లే జీవేశ్వర జగదాది మాయా కార్యములు సహితము బ్రహ్మమునందు బీజరూపముగా యణిగి మణిగి యున్నవని చెప్పక తప్పదు పరిపూర్ణపరబ్రహ్మ నిర్గుణములో మాయ. బ్రహ్మము లేకనే కల్పనయని దాని ప్రస్తుత విచారణలో మాత్రము ఉండి కల్పనదని చెప్పవలెను. మరుగైయున్నది ప్రకటమై యున్నదని చెప్పాలి. ఎక్కడ దాగియుండెనో అక్కడే ప్రకటమై అక్కడే యుండి తిరిగి అక్కడే తిరోభావము చెందినవి. కాని అసలు వున్నదెప్పుడు? లేనిది క్రొత్తగా రాను లేదు. ఉన్నది పోకుండ పోనుపోదు! పగలు నక్షత్రాలు కానరానంతమాత్రాన నక్షత్రములు లేనే లేవనుట ఎట్లు పొరపాటో. అట్లే సుషుప్తిన చేతన బ్రహ్మములో మాయ అనిత్యమని. బ్రహ్మము నిత్యమని యనరాదు. ఎందుకు మాయాది గుణములు ఆ బ్రహ్మము నందు ఆవిర్భావ తిరోభావములు పొందుచున్నదే గాని బ్రహ్మమునకు యెక్కడేమియును లేదు. మరియు "[illegible]" లక్షించునది [illegible] బ్రహ్మమునకు [illegible] కాలమునకూడ ఏమి లేదు. [illegible] బ్రహ్మ [illegible] స్వరూపమని శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి. కనుక మాయా బ్రహ్మమునందు [illegible] బ్రహ్మము యొక్క [illegible] కాదు.

మాయాదులు అనిర్వచనీయమనీ. ఆది శంకరులు వివేక చూడామణిలో ఈ క్రింది విధముగా నిరూపించినారు.

శ్లో॥ సన్నాప్య సన్నాప్యు భయాత్మికానో।
భిన్నాప్య భిన్నాప్యు భయాత్మికానో॥
సంగాప్య సంగాప్యు భయాత్మికానో
మహాద్భుతా నిర్వచనీయ రూపా॥

అనగా మాయ సదసద్రూపంగాను. భిన్నాభిన్న రూపములు గాను సాంగ నిరంగ రూపములు గాను యుంటు ఇదమిత్థమని నిర్ణయింప రాక అనిర్వచనీయమై మహా అద్భుతమైయున్నదని భావము. కాని ఈ మాయా బ్రహ్మములు రెండు ఒకే వస్తువు. ఒకే నాణెము యొక్క బొమ్మ - బొరుసుల వంటివి. బ్రహ్మము నందలి దైవాత్మక శక్తి లేక బ్రహ్మ శక్తియే మాయా శబ్దముతో చెప్పబడినది. అధిష్ఠాన బ్రహ్మము సృష్టికి పూర్వము ఒక పక్షంగా నుండి తానే జీవేశ్వరజగత్తును అవిర్భవింపచేసి తన కన్యంగా సృష్టిని తోపింపచేసి తుదకు జగన్నాటకమును ఉపసంహారము చేసిన యధిష్ఠాన బ్రహ్మమే. కనుకనే శ్రీ కృష్ణయోగీంద్రులవారు తమ కందార్థములో క.ద. 51 అన్నియు తానై తన కవి వస్తుగ వేరును నేడు బలుకుము మరి తానన్నిటి యందెగె యెరుకై యున్నానని యెరుగనియెరుక! మోహింపుచుండగా తనతో దాను మోహింపుచుండూ" అని క.ద. 52 "ఆటాడి ఆడకుండును ఆటాడిన సాము బొమ్మ యాటాడ కనే ఆటాడు నెరుక యగు ఘనుడీ ఆటాడించెడి వాడు మహాదేవా కర్త అంతరంగ్యీ యా అదృశ్య ముకర్తా అని సెలవిచ్చియున్నారు.

కనుక ఈ అధిష్ఠానము చేతన బ్రహ్మ కంటే అద్భుతమైనది అనిర్వచనీయమైనది మరొకటి లేదు. దీని శివసాటి.

శ్లో॥ ఈశానస్సర్వ విద్యానాం। ఈశ్వర సర్వభూతానాం
బ్రహ్మాధిపతి బ్రహ్మణోధిపతిః బ్రహ్మాశివోమె అస్తు సదా శివోం ॥6॥

తా॥ శివుని పంచముఖములలో ఈశాన ముఖము (ఊర్ధ్వముఖము) యొకటి కనుక శివుని ఈశానుడందురు. అట్టి సదాశివుడు సకల విద్యలకు. సర్వభూతములకు నాథుడు. ప్రభువు. అతడు బ్రహ్మకు అధిపతి. బ్రహ్మాండాధిపతి. అట్టి సదా శివుడు నాకు శుభముల నొసగుగాక!

వివరణము: పరమశివునకు ఐదు ముఖములు కలవు 1. సద్యోజాత (పశ్చిమ) ముఖమును ఆవిర్భవ నకార ప్రధానము 2. వామదేవ (ఉత్తర) ముఖమును ఆవిర్భవ మకారప్రధానము 3. అఘోర (దక్షిణ) ముఖమును ఆవిర్భవ శికార ప్రధానము. 4. తత్పురుష (తూర్పుముఖమును) ఆవిర్భవ వకారప్రధానము. 5. ఈశాన (ఊర్ధ్వ) ముఖమును ఆవిర్భవ యకార ప్రధానముగా గలవు. శివపురాణము ప్రకారము ఈశానముఖం విలాసమయంగాను. తత్పురుష ముఖం తపోమయంగాను. అఘోరముఖం సంహారకంగాను. వామదేవముఖం అహంకారముగాను సద్యోజాతముఖం జ్ఞానాత్మకంగా వుంటాయి ఈ ఐదు ముఖాలను ఐదు మంత్రాలతో బద్ధమైన నమస్కారములతో ప్రసన్నం చేసుకోవచ్చును.

ప్రథమముఖము :

ఓమ్ సద్యోజాతం ప్రపద్యామి సద్యోజాతాయవై నమో నమః
భవే భవే నాతిభవే భవస్వమాం భవోద్భవాయ నమః ॥

ద్వితీయ ముఖము:

ఓమ్ వామదేవాయ నమో జ్యేష్ఠాయ నమః శ్రేష్ఠాయనమో
రుద్రాయనమః కాలాయ నమః కలవికరణాయనమో
బలవికరణాయ నమో బలాయనమో బలప్రమథనాయ నమో
సర్వభూత దమనాయ నమో మనోన్మనాయ నమః ॥

తృతీయముఖము:

ఓం అఘోరేభ్యోఽథ ఘోరేభ్యో ఘోర ఘోరతరేభ్యః
సర్వేభ్యః సర్వశర్వేభ్యో నమస్తే అస్తు రుద్రరూపేభ్యః॥

చతుర్థముఖము:

ఓం తత్పురుషాయ విద్మహే మహాదేవాయ ధీమహి
తన్నోరుద్రః ప్రచోదయాత్

పంచమముఖము:

ఓమ్ ఈశానః సర్వవిద్యానాం ఈశ్వరః సర్వభూతానాం బ్రహ్మాధిపతిః బ్రహ్మణోఽధిపతిః బ్రహ్మాశివోమే అస్తు సదా శివోమ్॥

శివుని కఠిన శాసనములతో సర్వజగత్తు నియమము తప్పకుండ నడుస్తుంది.

శ్రీ శంకరాచార్యులు "మహారే పంచముఖోద్భవ ప్రియముకోళ్ళీ" అని సదాశివుని ప్రార్థించు

భయన్నారు. అనగా పరమసుఖములు గలవారును అగు సాంబసదాశివుడు సహాయకునిగా నా మనస్సునందు గలడు. కావున నాకు భయము లేదు. స్వరూపజ్ఞానము నొంది "అహంబ్రహ్మాస్మి" అని అనుభవ పూర్వక జ్ఞానము నొందిన జీవుడు బ్రహ్మమే యగును. అప్పుడు అద్వైతికి భయముండదు

శ్రీ శంకర భగవత్పాదులు శివానంద లహరి మొదటి మంగళ పద్య శ్లోకమునందు "కలాభ్యాం" యని చెప్పినారు. అనగా సకల విద్యాస్వరూపులగు పార్వతీ పరమేశ్వరులకు నమస్కరించినారు.

తైత్తిరీయారణ్యకమున "ఈశ్వర సర్వ విద్యానాం" అని కలదు. వేద శాస్త్రాగమ పురాణ సర్వవిద్యలకు పరమేశ్వరుడు అధిపతియని భావము.

అకారాది అక్షరముల స్వరూపిణియగు పరాశక్తియు వేదము వలననే వర్ణములు. పదములు. వాక్యములు మంత్రములు. ఏర్పడుట యందుగలవి "యుత్పన్నమయ్యెను వా రిద్దరు శబ్దార్థ స్వరూపులు కావుననే మహాకాళిదాసు:

"వాగర్థావివ సంపృక్తౌ వాగర్థ ప్రతిపత్తయే

జగతః పితరౌ వందే పార్వతీ పరమేశ్వరౌ॥"

తా॥ శబ్దార్థము వలె విడరాని సంబంధము కలవారై లోకమునకు తల్లి దండ్రులగు పార్వతీ పరమేశ్వరులను శబ్దార్థ జ్ఞానము కొరకు నమస్కరింతును అని అన్నారు.

శివానుగ్రహేణ జ్ఞాన ప్రాప్తిః "అని ఉపనిషద్వాక్యము అనగా సాంబసదాశివుని దయవలననే జ్ఞానము లభించును

"ఆనంద స్ఫురితానుభావ్యా" ఆనందముతో ప్రకాశించువారు యనగా శివాశివులు ఆనంద స్వరూపులు. వారు భక్తులయెడ అనుగ్రహించి. స్వస్వరూపమును తెలుసుకొను తత్త్వజ్ఞానమును యిత్తురు.

"ఆనంద స్ఫురితానుభావ్యా" ఆనందముతో ప్రకాశించువారు యనగా శివాశివులు ఆనంద స్వరూపులు. వారు భక్తులయెడ అనుగ్రహించి. స్వస్వరూపమును తెలుసుకొను తత్త్వజ్ఞానమును యిత్తురు

మన ఇంట్లో మన పిల్లలకు విద్యాభ్యాసము ప్రారంభించు సమయమున 'ఓం

నమః శివాయ" యని పలకపై వ్రాసి బల్లపాపేనే పఠికించుచు విద్యారంభము. అట్టి దేవుడులో శివుడు విద్యలన్నిటికి దేవుడు. తమ పిల్లలకు అన్ని విద్యలు ప్రసాదించుటకు గాను ఆ శివుని ప్రార్థన గావించుటలో పరమార్థ మిదియే.

వామదేవాయ = వామదేవః వామం కామం దివ్యతి విజిగీషతీతి వామదేవః = కాముని జయించాలను కొన్నవాడు వామదేవుడు. ఈశానాయ = ఈశానః = ఈశానః సర్వవిద్యానాం స్వామి - ఇతి శ్రుతేః సర్వవిద్యలకు ప్రభువు కనుక ఈశానుడు. సర్వవిద్యలకు ఈశానుడు అని వేదం టీసికి ప్రమాణము

ఈశ్వర సర్వభూతానాం: ఈశ్వరుడనగా బ్రహ్మము సృష్టి స్థితిలయములకు కారణమైనప్పుడు ఈశ్వరుడని పేరు. ఇంకాకొంత విపులముగా తెల్పాలంటే స్వరూప స్వభావములచే మాయాతీతుడై నిర్గుణుడై నిష్క్రియుడై యున్న బ్రహ్మము నిర్గుణ బ్రహ్మమనియు, తటస్థ భావమున మాయ విశిష్టమై యున్న బ్రహ్మ చైతన్యము లేక ఈశ్వరుడు యనియు, సగుణ బ్రహ్మమనియు యందురు.

సమష్టి అజ్ఞానస్వరూపమై సత్వగుణ ప్రధానమై యుండు మాయయందలి చిదాభాసమును మాయా సహిత చైతన్యమును గూడి ఈశ్వరుడనబడును. సత్వగుణ రూపమై యున్న ఈశ్వరో పాధియగు మాయ యందు ఆవరణ విక్షేపములు ప్రబలమై యుండనందున ఈశ్వరుడు సర్వజ్ఞుడును, స్వతంత్రుడును, నిత్యముక్తుడై యున్నాడు.

"ఈశ్వర సర్వభూతానాం" అనగా ఈశ్వరుడు సర్వభూతము లందు అధివసించు చున్నాడు. "శివుడంటే వాడేమి దూరమునలేడు. మనలోనున్నాడు మనకు కానరాడు" అనుటలో శివుడు మన లోపలయున్నారు. మరియు "శివుడు దేవుడు వృథయులు భావించక దేహమందు నడవడియుండగ్, శివుని గుణములు మానితే. శివుండే దేవుడాయె చెప్పగలనేల" అనియు "ఈశ్వర సర్వభూతానాం హృద్దేశేఽర్జున తిష్ఠతి। భ్రామయన్ సర్వభూతాని యన్త్రారూఢాని మాయయా"॥ గీత 18-61॥ అనగా ఈశ్వరుడు దూరముగా యున్నాడని తలంచుట వట్టి. ఆతడు జీవులకు అతి సమీపమున హృదయ మందు (ఆత్మరూపమున) అధివసించుచున్నాడని కృష్ణభగవానుడు చెప్పుచున్నారు. కనుక ఎల్లప్పుడు భగవత్సాన్నిధ్యము ననుభవింపుము. పాపకార్యములు చేయక భక్తితో మెలగుచుండుము. శివుడు వేదము సమస్త కార్యములను సంకల్పించు సమస్త సంకల్పములకు ఈశ్వరుడు సాక్షిమాత్రుడై సదా వీక్షించుచునే యుండును. పురందరదాసు "నానేరుగదున్న ఈశ్వరుడెనుగదా". ఈశ్వరుడనగ ప్రభువు, నాయకుడు, నియామకుడు.

రాజు ప్రజలను శాసించునట్లు ఈతడు సమస్త ప్రాణికోట్లను శాసించును. వారి వారి కర్మానుకూలముగా ఫలము నొసంగును. రాజాజ్ఞను మీరినచో జనులకెట్లు దండనము లభించునో, అట్లే ఈశ్వరుని ఆజ్ఞయగు ధర్మము నుల్లంఘించినచో మనుజు డాతనిచే శిక్షితుడై తన దుష్కర్మ ఫలితమును ఘోర దుఃఖము ననుభవించును. కావున హృదయమున, బాహ్యమున సర్వత్ర ఈశ్వర సన్నిధిని సదా భావించుచు ధర్మమును, సత్యమును, ఎవరు ఉల్లంఘించరాదు.

భగవంతుడు వైకుంఠము నందో, కైలాసమునందో మరియు పదునాల్గు లోకములందే గాక అతడెల్లడల వసించుచుండును. అతసమీపమున గల హృదయమునందు నివసించి యున్నాడు. "సర్వభూతానామ్" అని చెప్పుటచే ఏ ఏకానొక ప్రాణియందో కాక సమస్తసమస్త జీవకోట్ల యందు భగవానుడు వెలయుచుండును. కాబట్టి చీమ యందు దోమయందు పశువులందును చెండాలునియందు కూడ అతడు నివసించియున్నాడు. "తేనే వినాతృణాగ్రమపి నచలతి" "సర్వం ఖల్విదం బ్రహ్మ" యను శ్రుతులు ఈభావమును ఇంకా దృఢము చేయుచున్నవి. కావున అట్టి పరమాత్మను సదా భక్తితో కొలువుము.

బ్రహ్మాధిపతి : ఈశ్వరుడు బ్రహ్మకు (అధిష్ఠాన చేతన బ్రహ్మకు) అధిపతి బ్రహ్మాదోధిపతియనగా సకల దేవతలకు అధిపతియని చెప్పబడినది. "బ్రహ్మాదోన్యం నకించన" అని శ్రుతి చెప్పుచున్నట్లు అన్నియు బ్రహ్మమే. అందరు బ్రహ్మస్వరూపులై యున్నారు. కాని స్వరూప విస్మృతి చెంది యున్నారు. అట్టి విస్మృతి (లేక మరుపు) కలుగుటకు కారణము వారి అంతఃకరణము అజ్ఞానముచే ఆవరించబడుటయే. చిమ్నీకి పట్టముగుపొగ పట్టినచో లోనున్న దీప ప్రకాశము ఎట్లు కాంతి హీనమగునో అట్లే స్వస్వరూప జ్ఞానము మరుగుపడి ఆనొక కించిజ్ఞుడు, క్షుద్ర జీవిగా మానవుడు తలంచును. నేను (నేను ఆత్మనే, లేక బ్రహ్మమే) అను దాని నిజరూపము మరుగుపడి స్థూల సూక్ష్మ కారణ శరీరములతో తాదాత్మ్యమునొంది వాని సుఖదుఃఖములు తనవిగానే తలంచి మానవుడు బద్ధుడగుచున్నాడు. తాను నిత్యముక్తుడను విషయము పూర్తిగా విస్మరించుచున్నాడు. అథవా తానాత్మస్వరూపుడనే అనుమాట వినిన సరినా ఆ భావమును జీర్ణించుకొని ఆరూఢత సాధించలేకున్నాడు. గురుమూర్తి ఆత్మవస్తు పరిజ్ఞానము కలిగించవలయును. గురూపదిష్ట మార్గమందు శిష్యుడు పయనించవలెను. గురు కృపచే అట్టి అనుభవజ్ఞానము సాధించవలెను. అప్పుడు ఆ విస్మృతి మరుగులేక

ఆత్మజ్ఞానము పొందు ఆ జ్ఞానము అంతర్దర్శనము అంతర్భాగమునందే ఉద్భవించునదిగాన లోపలున్న ఆత్మ శరీరము లేక అంతకరణము జ్ఞానమయమై పోవును. అప్పుడు అతడు బ్రహ్మానంద జ్ఞానము కలుగును. 'తం విద్యా చ్ఛుక్రమమృతం' అనగా నేను వేరు గర్భశోకములనుండి విముక్తుడనైనాను. వ్యష్టిజ్ఞానం సమష్టిజ్ఞానం కలిగి బ్రహ్మస్వరూపుడగును. అట్టి బ్రహ్మస్వరూపమైన పరాపరములన్నిటికి మూలరూపమైన ఆత్మతత్వమును తెలుసుకొనవలయును. అట్టి సదావకాశము మాకు శుభముల నొసగు గాక!

శ్లో॥ వాఙ్మేత్యాది సహనావేత్యాప్యాయంతు భద్రం కర్ణేభి రేవచ
పంచశాంతిః పఠేన్నిత్యం పఠేద్బ్రహ్మణ్య సంస్థితః॥ 7.

తా॥ వాఙ్మే, పూర్ణం, సహన, ఆప్యాయ, భద్రం, కర్ణేభి, అను పంచశాంతుల చేయవలయును. పిమ్మట వాక్యార్థము పఠించవలయును.

వివరణము : వేద శిరస్సులైనటువంటి ఉపనిషత్తుల పఠనమునకు శాంతి మంత్రములు నిర్దేశించినారు. ఉపనిషత్తు ప్రారంభ అంత్యములందు అనగా పఠనమునకు పూర్వము ముందు, పఠనమునకు తరువాత శాంతి మంత్రములను పఠించవలయును. అట్లు పఠించనివారికి ఉపనిషత్తులను గురించిన విషయము కాని ఫలమందదు. కనుక శాంతి పాఠములనందున్న విధముగ మంత్రముల నియమముగా ఆ పద్ధతిగా అనుసరించవలను మనుష్యులు ఎంతో శ్రద్ధగా

1 ఋగ్వేదశాంతిః ఓం వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితా.
2. శుక్లయజుర్వేదశాంతిః పూర్ణమదః పూర్ణమిదం
3. కృష్ణయజుర్వేదశాంతిః సహనావవతు
4. సామవేదశాంతిః ఆప్యాయంతు.
5. అథర్వణవేదశాంతిః భద్రం కర్ణేభిః.

వేద శిరస్సులైన ఉపనిషత్తులకు శాంతి పాఠములను ఎందుకు నిర్ణయించినారో ముందుగా తెలుసుకొందము.

ఆధ్యాత్మిక, ఆధిభౌతిక, ఆధిదైవిక విఘ్నముల యొక్క నివారణ కొరకు శాంతి గురు శిష్యుల సన్నిధిలో ప్రతిదిన ప్రారంభ సమయమునందు పఠింపబడును. బ్రహ్మప్రాప్తికి, ప్రాణికి సర్వ శుభములు, శాంతి శాంతి శాంతి ... సిద్ధించును.

1. ఆధ్యాత్మికమనగా : శరీరము నాధారము చేసుకొని పుట్టినట్టి జ్వరము, తల నొప్పి, వ్రణము మొదలగు వాని వలన గలిగే తాపములు.

2. అధి భౌతికము : తేలు, సర్పము, పులి, సింహము, మొదలగు జంతువుల వలన కలిగే బాధలు.

3. అధి దైవికములనగా : [illegible] పతనముగా పిడుగు, భూకంపము మొదలగు వాని వలన కలుగు తాపములు.

4. చైతన్య భ్రాంతి సప్త విధములు:

1. శుద్ధ చైతన్యము - మాయోపాధిరహితమైన చైతన్యము.
2. ఈశ్వర చైతన్యము - మాయోపాధితోకూడిన చైతన్యము.
3. జీవ చైతన్యము - అవిద్యోపాధితో కూడిన చైతన్యము.
4. ప్రమాత చైతన్యము - అంతఃకరణముతో కూడిన చైతన్యము.
5. ప్రమాణ చైతన్యము - అంతఃకరణ వృత్తితో కూడిన చైతన్యము.
6. ప్రమేయ చైతన్యము - [illegible] అనగా ఎరుగబడిన చైతన్యము.
7. ఫల చైతన్యము ఎరుగబడిన చైతన్యము.

ఈ ప్రకారముగా అధిష్ఠాన చేతన బ్రహ్మమగు ఆత్మ, ఉపాధిచేత అనేక విధములుగా చెప్పబడుచున్నాడు. ఉపాధుల తోసివేసి అఖండమైన పరిపూర్ణమైన ఆత్మను నేనే నని యెవ్వడెరుగుచున్నాడో వాడు ముక్తుడని వేదాంత శాస్త్ర సిద్ధాంతము.

ఈ సిద్ధాంతముల విధానము [illegible] పుస్తకమున [illegible] నిర్ణయించినారు.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

అనుబంధము

శాంతి పాఠములు:

1. ఋగ్వేద మహా వాక్యశాంతి :

శ్రుతి॥ ఓం వాఙ్మే మనసి ప్రతిష్ఠితా!
మనోమే వాచి ప్రతిష్ఠితమ్
ఆవిరావీర్మ ఏధి!
వేదస్యమ ఆణీస్థ
శ్రుతం మే మా ప్రహాసీః
అనే నాధీతే నాహోరాత్రాన్
సందధామి! ఋతం వదిష్యామి
సత్యంవదిష్యామి! తన్మామవతు!
తద్వక్తార మవతు! అవతుమాం
అవతువక్తారమ్! అవతువక్తారమ్॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

భావము : నా వాక్కు మనస్సు నందును, నా మనస్సు వాక్కునందును ప్రతిష్ఠిత మగుగాక! బ్రహ్మము నాకు దర్శన మొసంగుగాక! వేద ప్రతిపాదిత సత్యమును పొందుటకు గల మనో వాక్కులను నా కొసంగుగాక! నేను వినిన విషయము నన్ను వదలకుందుగాక! దివారాత్రములు నేను విద్యనభ్యసించెదను గాక! నేను సత్యము నే మాటాడుదును! సత్యమునే ఆలోచింతును! సత్యమే నన్ను రక్షించు గాక! సత్యమే నాగురువును కూడ రక్షించుగాక! నన్ను రక్షించుగాక! గురువును రక్షించు గాక! గురువును రక్షించు గాక!

2. కృష్ణయజుర్వేద మహావాక్య శాంతి :

శ్రుతి॥ ఓం సహనావవతు। సహనౌ భునక్తు।
సహవీర్యం కరవావహై। తేజస్వినావధీతమస్తు। మా విద్విషావహై॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

భావము : సచ్చిదానంద స్వరూపుడగు పరబ్రహ్మము గురు శిష్యులగు మమ్ములను కాపాడునుగాక! ఆ పరబ్రహ్మము మా బ్రహ్మ విచారము నందు ఫలము గలుగ యుక్తుల

మా యందు కీర్తి నుంచును గాక! ఆ పరబ్రహ్మకటాక్షము వలన వేదాంత శ్రవణ మననాదులను పొందుటకు మాకు వీర్యము కలుగు గాక! స్వయం జ్యోతి యగు ఆత్మను భవము మాకు కలుగును గాక! గురు శిష్య రూపులైన మాకు ద్వేషము మొదలగు దుర్గుణములు లేక పోవును గాక! ఇట్టి ప్రార్థనా పూర్వకముగా ముందు పఠింపబోయెడి వాక్యముల యొక్క విఘ్ననాశనము కొరకు శాంతిని జేసి అవిఘ్నముగా శిష్యుని చేత బ్రహ్మ విద్యాప్రాప్తి కోరబడుచున్నది యని తాత్పర్యము.

3. సామవేద మహావాక్యశాంతి :

ఓం ఆప్యాయంతు - మమాంగాని - వాక్ప్రాణశ్చక్షు శ్రోత్ర - మథోబలం - మింద్రియాణీచ - సర్వాణి సర్వం - బ్రహ్మోపనిషదం - మాహం - బ్రహ్మ - నిరాకుర్యాం మామా - బ్రహ్మ - నిరాకరోత్ - అని రాకరణం - మే - అస్తు తదాత్మని - నిరతే - య - ఉపనిషత్సు - ధర్మాః తేమయి - సంతు - తే మయి - సంతు - తే - మయి - సంతు - తే - మయి - సంతు॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

భావము : నా యొక్క అంగములు, వాక్కు, నేత్రము, శ్రోత్రము (చెవి) మనస్సు మొదలగు సర్వేంద్రియములు విషయాదులందు ప్రవర్తింపక బ్రహ్మముగ ఆత్మ స్వరూపము నందు నిలిచి తృప్తిని పొందు గాక! వేదాంత ప్రతిపాదితమగు సచ్చిదానంద పరబ్రహ్మము సర్వ స్వరూపిణియగును గాక! ఆత్మ స్వరూపుడ నగు నేను ఆ పరబ్రహ్మమును నిరాకరించ కుందును గాక! ఆపరబ్రహ్మము ఆత్మ స్వరూపుడగు నన్ను నిరాకరింపకుండును గాక! ఆ పరబ్రహ్మము యొక్క అపరము నాకు కలుగుగాక! నాకు ఆ పరబ్రహ్మమందు విశ్వాసము, అలక్ష్యభావము కలుగకుండుగాక! ఆ పరబ్రహ్మము నందు ఆసక్తి గలవాయందు ఉపనిషత్తులచే చెప్పబడినట్టి ధర్మములరలిగి యుండునుగాక! ఆ బ్రహ్మమును అపేక్షించిన తన యందు వేదాంతములందు చెప్పబడిన శమదమాదులు కలిగియుండుగాక! యని అప్యాయంతు యని శాంతిని చెప్పఠించుట ఆధ్యాత్మిక, ఆధిభౌతిక ఆధిదైవికములైన విఘ్నముల పరిహార నిమిత్తమని తాత్పర్యము.

4. అథర్వణవేద మహా వాక్యశాంతి

శ్రుతి॥ ఓం భద్రం కర్ణేభిః శృణుయామ దేవాః

భద్రం పశ్యేమాక్షభిర్య జత్రాః

స్థిరై రంగైస్తుష్టు వాగ్ం సస్తనూభిః

వ్యశేమ దేవహితం యదాయుః

స్వస్తిన ఇంద్రో వృద్ధశ్రవాః

స్వస్తినః పూషా విశ్వవేదాః

స్వస్తిన స్తార్క్ష్యో అరిష్టనేమిః

స్వస్తినో బృహస్పతి ర్దధాతు॥

ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

తా॥ ఓ దేవతలారా! మా చెవులు మంగళ ప్రదములగు ఆధ్యాత్మిక బోధలనే వినునట్లుగా అనుగ్రహింపుము. నా జ్ఞానేంద్రియములను గురువాక్య ప్రబోధములు వినునట్లు చేయుము. నేత్రము అనిత్యమైన సౌందర్యమును చూడ బ్రమించినను. కావున కన్నులు నిత్యమాత్మమగు ఆత్మ సౌందర్యమును చూచునట్లు చేయుము. స్తోత్రపాఠము నే దేహము ఆరోగ్యముగ నుండ అనుగ్రహింపుము. అటులే మన శాంతిని చేకూర్చుము. పరమార్థసాధనకు తగిన ఆయురారోగ్యము కల్గించుము. ఇంద్రుడు పూష గరుత్మంతుడు బృహస్పతి మొదలగు ఇష్ట దేవతలు మాకు క్షేమము కలిగించుగాక! (మూడు సార్లు శాంతి చెప్పుట తాపత్రయ ములను తొలగించుటకు)

5. శుక్లయజుర్వేద మహావాక్యశాంతి

శ్రుతి॥ పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్పూర్ణ ముదచ్యతే

పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవా వశిష్యతే॥

భావము : ఆ పరోక్షము పూర్ణము. ఈ ప్రత్యక్షము పూర్ణము. ఈ పూర్ణవస్తువు ఉదయించి కూడగ ప్రత్యక్ష పూర్ణము వెంట మాత్రం ఒంటరిగానూ లేకుండ పోవుచున్నది. సకోక్ష పూర్ణశాంతి పొరకు శేషముగనుండుచున్నది. ఈ పూర్ణ ముందు నిర్ణయించిన శాంతి ప్రత్యక్ష పూర్ణము పొందే గాక ఆధ్యాత్మిక. ఆధిభౌతిక. ఆధిదైవిక యుతర విద్యముల శాంతి పొరకు గాదు. ఇంగా వాక్యోపనిషత్ శాంతి. సమానాపనత్త్రతి శాంతి. నారాయణతత్త్వశాంతి. ఒద్దం కష్టశ్రుతిశాంతి యను నాలుగు విధ శాంతులు ఆధ్యాత్మిక. ఆధిభౌతిక. ఆధిదైవిక యుతర విద్యముల శాంతి పొరకు నిర్ణయించినారు.

పూర్ణమదః - యను ఈ శాంతిశ్లోకము ఉపనిషత్తుల యందు ప్రత్యక్ష పూర్ణశాంతి కొరకు వర్ణించబడినారు. ఎందుకనగా ఆరని మరణరహిత ప్రత్యక్ష పూర్ణము సప్త విధ దైవత్వ పక్షములుగా ఉపాధుల సంస్కారములయందు ఆరని మరణ రహిత పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మమే యుండును గాని, ఆరిన మరణ రూప దేహ బ్రహ్మము ఎంత మాత్రం వంటిదని, దాని శాంతి కొరకు ఈ శాంతి, ఏడు పూర్ణములు పదములతో కూర్చబడి యున్నది. కనుక పరిపూర్ణపరబ్రహ్మము అగుట నిగమ ఉపనిషత్తాగమ ముఖ్యార్థ మవలన, అనుభవరూపము పొందుటయే పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మమని నిశ్చయము.

పరిపూర్ణ ప్రబోధ నిశ్చయము

గురుదేవులచే 1) పరిపూర్ణము, 2) లేనిదానికి యొరిగి 3) ఎరుకను కలుగుట ఈ పరిపూర్ణబోధ

1. పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మము శాశ్వతమైనది:

పరిపూర్ణము అఖండము అనగా తెంపరానిది. అసంగమనగా దేనితో కూడుకొననిది. అవాచ్యము అనగా వాక్కులయందు చూపు లేని సాక్షిగా నుండునది. అభేద్యము అనగా భేదింపుటకు వీలు కానిది. అది ఏమని చెప్పరానిది. అలక్ష్యము అనగా యే లక్ష్యము గానిది. అరూపమనగా ఎందు రూపులాగాని కర్మ ఫలములుగాని లేనిది. అప్రమేయమనగా తెలిసికొన తగ్గము గానిది. దానికి చెప్ప వీలు లేనిది, అద్భుతము అనగా స్వయము కానిది. నిష్క్రియమనగా పనిచేయునట్టిది కాదు. నిరామయము అనగా ఎట్టి వ్యాధులు లేనిది. నిత్యమైనది యనగా శాశ్వతమైనది. మరియు ఏకము. ఎంత మీద లోన బయట వరుసల యుండునట్టి ముఖ్య గ్రంథ ములు లేక ఇంకే పరిపూర్ణతయై యున్నది.

2. వేరెరుక అశాశ్వతము, లేనిదే :

పరిపూర్ణపరబ్రహ్మము తప్ప నిజముగా ఏదియు లేదుకు. ఎరుకను ఎరుకేనూలము గాని వేరేమూలము లేదు. పరిపూర్ణ పరబ్రహ్మము నందు ఎరుకను మూలముగాని స్థానముగాని లేదు. కనుక ఈ ఎరుక తనయందే తోచి తన యందే నాశము లేక పోవుచున్నది. కనుక మూలము లేని దానిని తత్త్వమనుటకు వీలు లేదంటున్నది ఎరుకయందు ఏదు ప్రమాణము లేదు. వృత్తిని లేదు. కూడ ఆ కారణము చేతనే అసలిది వచ్చుచే

9. నేను నేనను ఎరుక రహితము :

కర్తృత్వరహిత కర్మాచరణ యందు నేను లేక పోదును. గనుక కర్తృత్వరహిత కర్మాచరణముగా కర్మలాచరించుట (అహం పదార్థరహిత పద్ధతిగా) నేనున్న విడిచిననాడే. వేయించిన విత్తనము మరల మొలకెత్తనట్లు భ్రాంతి రహిత మగును. అనగా జన్మరహితమగును.

శ్లో॥ అశరీరం సర్వభూతస్థ శరీరం రహితం సదా ।
అయమేవ సద్యోముక్తి రన్యదాశ్రమకారణమ్ ॥

సర్వం శ్రీ సద్గురు చరణారవిందార్పణమస్తు.

సమాప్తము

-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-|-

తత్వము

రాజ యోగి ధర్మమెరుగండీ

రచన : వడ్డేపల్లి వాసుదేవ రావు కొత్తవాడ, వరంగల్.

1. రాజయోగి ధర్మమెరుగండీ జనులారా మీరు చింతలేని బాటనడవండీ! రాజయోగి ధర్మమెరిగి చింతలేని బాట నడచినచో కర్మబంధము తొలిపోవును దాపురేని వేటు దొరకును. ॥రాజ॥

2. జపతపములు చేయనేలనండీ? సద్గురుని కృపచే జపతపంబుల మర్మమెరుగండీ జపతపంబుల మర్మమెరిగి గురుని కృపచేమేలుకొండి, నేను నేనను వాదభేదము లేక, నేనా నేనటపోవును ॥రాజ॥

3. జ్యోతి రూపము జూడ చేయండీ? గురు జ్యోతి వెంట నున్న చీకటి తెలియవేయండీ జ్యోతి వెంట నున్న చీకటినెరుగ లేక తెలుసుకొంటే తెలుసుకున్నా తెలిసి కూడా - గురుని చెల్లని చీకటేపోవును ॥రాజ॥

4. భజనలు ఆర్భాటేలచేయండీ? నిజ గురుని గానక తత్వమెట్లు తెలియునండీ! గురునికొలిచి తత్వమెరిగి గురుని కరుణకు పాత్రులైతే భూతభూయి మాయమగును - రాకపోకలు లేకపోవును ॥రాజ॥

5. పూర్ణ సాధన మార్గమేమండీ? సాధనలచేతను పరమ పదము తెలియ లేదండీ మనసు సాధన పరమ పదము మనసునెట్లు సాధ్యమగును? పూర్ణ గురుని కరుణయనిమిషే - పరమపదము ప్రత్యక్షమగును ॥రాజ॥

6. జన్మ జన్మల ఫలముతెలియండీ జనులారా మీరు జన్మచే ధరించండి! ఈ చరిత్ర వృధమని చెప్పిన శ్రీ రాజ యోగుల వారు పొందిన రాజపదవి వి. వాసుదేవరావు వ్రాసిరి ॥రాజ॥

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]
6. [illegible]
7. [illegible]
8. [illegible]
9. [illegible]
10. [illegible]

[illegible]

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]
5. [illegible]

దివ్యామృతము గ్రోలుదమురా!

[illegible]

1. [illegible]
2. [illegible]
3. [illegible]
4. [illegible]

5. [illegible] - [illegible]
[illegible] -
[illegible] ॥[illegible]॥

6. [illegible] - [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

7. [illegible] - [illegible]
[illegible] -
[illegible] ॥[illegible]॥

8. [illegible]
[illegible] -
[illegible] ॥[illegible]॥

9. [illegible] - [illegible]
[illegible]
[illegible] - [illegible] ॥[illegible]॥

10. [illegible] - [illegible]
[illegible] - [illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

శ్రీ శివరామదీక్షిత గురుదేవ మంగళహారతి

1 శ్రీ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

2 [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

3 [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

4 [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

5. [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

6 [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

7. [illegible]
[illegible]
శ్రీ [illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

8. [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥[illegible]॥

[illegible]

సూచనలు :

1. [illegible] - [illegible].
2. [illegible] - [illegible]
3. [illegible]. [illegible]
[illegible].
4. [illegible]
[illegible].
[illegible]
5. [illegible] - [illegible].
6. [illegible] - [illegible].

[illegible] శ్రీ [illegible]

గ్రంథ ప్రాప్తి స్థానములు

1. గురుసేవా మందిరం ఇం.నెం. 7-150/10
[illegible], మహబూబ్‌నగర్.
2. శ్రీ [illegible]
ఇం.నెం. 1-4-18/3, [illegible],
మహబూబ్‌నగర్ 509 001